

శ్రీ P. Kesava Rao
Telaprolu

శారదావిజయము

నె 78a

P. Kesava Rao
Telaprolu
Kinnaravishnu

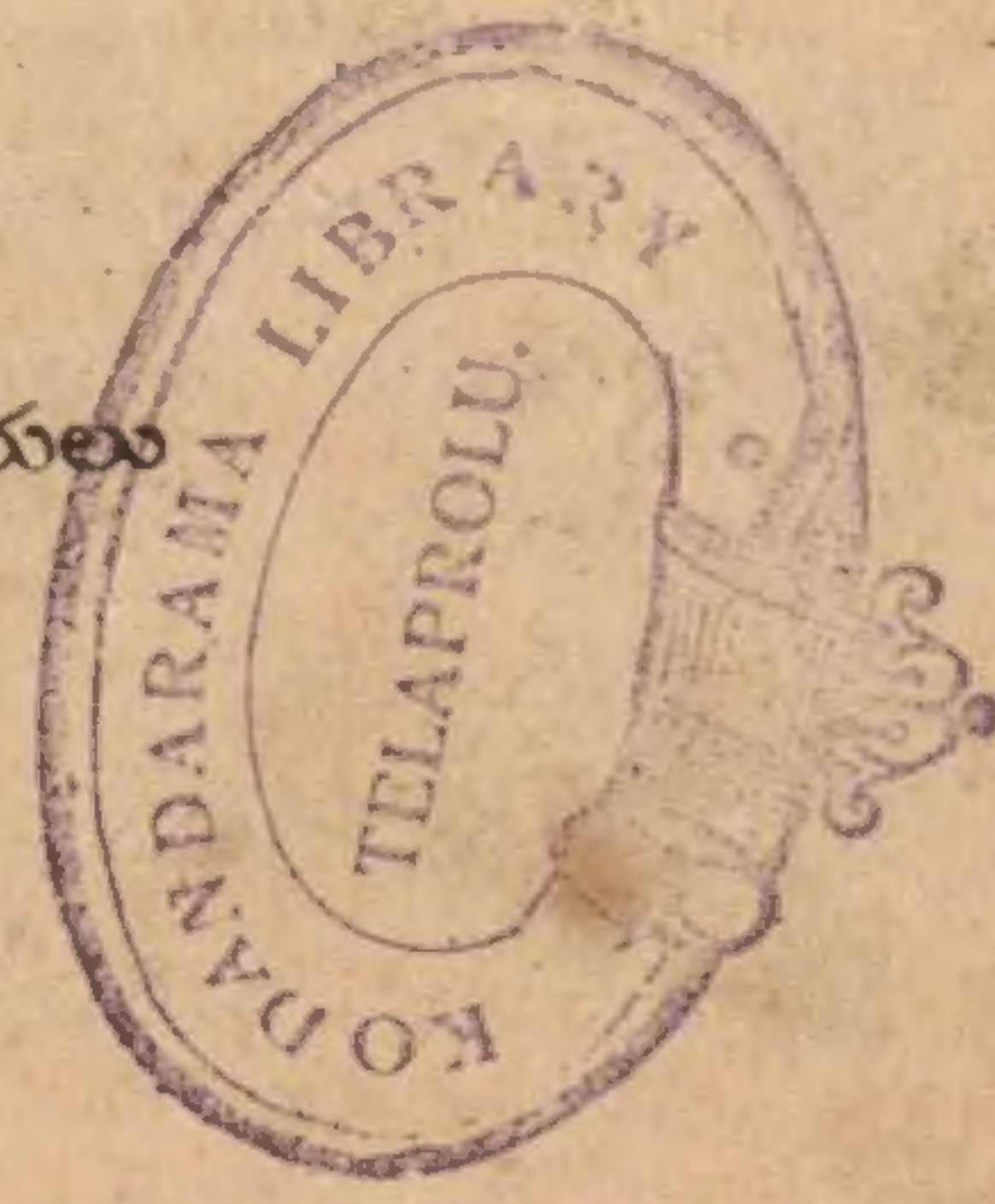
గ్రంథకర్త,
కొడాలి సత్యనారాయణరావుగారు
మొదలైన రచయితలు

ప్రకాశకులు,
టి. వి. రమణయ్య అండ్ బ్రదర్స్
నేషనల్ బుక్ డిపో, రాజమండ్రి.
Represented by
P. Kesava Rao
Telaprolu

మొదటికూర్పు 1000 ప్రతి.
మొదటికూర్పు 1000 ప్రతి.

మద్రాసు
కనుమూరి సుబ్బారాయ సోదరులు
స్కేప్ అండ్ కంపెనీ,
కాకినాడ.

1924

రిజిస్టర్డ్ కాపీరైట్]

[వెల 0—12—0

A

ఈనాటకమునందువచ్చు పాత్రలు

పురుషులు

- 1 మాధవవర్మ:—
- 2 వీరవర్మ:—
- 3 కీర్తివర్మ:—
- 4 కూరవర్మ:—
- 5 విక్రమవర్మ:—
- 6 త్రాగుబోతు:—
- 7 రాముడు
- 8 పాపుడు
- 9 హసనల్లీఖాన్
- 10 శిలార్ బేగ్
- 11 వెంకటేశాస్త్రి
- 12 రామావధాని
- 13 భటుడు:—
- 14 సదానందమూర్తి:—

స్త్రీలు

- 1 శాగద:—
- 2 వృద్ధవేశ్య:—

ఈనాటకముతాలూకు సర్వస్వత్వాధికారములును శాశ్వతముగ మేము పొందియున్నాము. కావున, నిందలి పద్యములుగాని, కీర్తనలుగాని యితరు లేవిధమైనమార్పును జేసియచ్చు వేయించుకొనఁగూడదు. అటులచేసిన వారు మానవ్యమునకు బాధ్యులగుదురు. ఈనాటకమును బ్రదర్శించునారు మాయనుమతిని బొందవలయును.

టి. వి. రమణయ్య & బ్రదర్స్,
ప్రకాశకులు

A decorative horizontal border featuring a central circular medallion with a floral design, flanked by clusters of stylized flowers and leaves.

శారదావిజయము.

ప్రథమాంకము.

రంగము—పాపపడిన మొక్కలు.

అధవర్మ చాక కోలాదికొని ప్రవేశించుచున్నాడు.)

నాదనామక్రియ:—-ఏక తాళం.

తజేసిభగ-వంతుడునాగతి

బంతమూనిపలు వంతల బెట్టుచు

1301

1. తిరిగి తిరిగి వే-సరితనిగానియి.

పురమునందుమధు-కరములభిషదు

॥२०॥

2. తొలిపుట్టుననే-రలబాధించినో.

గలుగఁ జేసెఫల-ములునీ నాటికి

॥२०॥

3. ఆకలికినినే-వాగ్గజాలనో!

హూ! కరవయ్యేనే-యండదెధర్మము

॥ॐ॥

కట్టా! పొబ్బిదు కెంతటి దుఃఖభాజనమైనది ?

చ. శివశాసనమందె తల్లి నను ర వీడి దివంబు నలంకరించె; నా
డరణ్యాసీమలను ర సొప్పుచునుండె విరాగ్నియై తపం

బును, నీక న మొగంబు గను శ పుణ్యలెవరల? దిక్కు లేని ప
క్కినయితటంచు జాలిగని శ గింజలు గుప్పెడు వేయరైరిగా.

దయామయా! పరాత్పరా! పూలదాల్చినచోటనే గట్టెల
మ్మించు నీచెయ్యముల దలంచి యేమని విలపింతును? ఔరా! ఎం
తలో నెంతవిపరీతము జరగినది.

సీ. భవ్యమందిరముల శ వాసంబు గనునట్టి

వానికా? యీపాడు శ పడినయిల్లు

మృగుశయ్యలందున శ నిదుర జెందెను నట్టి

వానికా? యీ బూది శ పైని పడక

సతము రాజాన్నభో శ జనమొనర్చెడు నట్టి

వానికా? యీ యుప శ వాసశా

బంగారు జల్తారు శ పంచెల గట్టెడు

వానికా? యీ చిన్న శ పాతబట్ట

గీ. యాయవస్థల కేమిగా శ నీ! యిటులనె

బిచ్చమెత్తుక జీవింప శ వచ్చునంచు

దలచుచుండగ నాదు సో శ దరికి నాకు

దైవమా! దూరముగజేసి శ నావె! తగవె?

ఈ! సోదరీమణి! శారదా! ఎక్కడనుంటివో! ఏమని బాగ
లుచుంటివో! ఏకాకినివై యేక్రియ నల్లాగుచుంటివో! ఏదుర్మార్గుని
బాటికిఁ జిక్కి తపించుచుంటివో! ఏయరణ్యసీమల దోనదప్పి యే
ఘాతుక మృగంబుల పాలబడితివో! ఏమనిదలాతుచు? ఎంతని విల
పింతును? ఎంతని ధైర్యమవలంబింతమన్నను పొంగి, పొరలి, యుబికి,
నన్ను వేధించు నీనుఃఖంబు నన్ను బాయకున్నది గదా?

మ. క్షుడువక గూటికిఁ గట్టకుడ్డకును గా శ కు జెందె నేనుక్కో

బడి యుండంగలవారమంచును దల శ పక దైవ మీరీతి నె

క్కడవైరాతిరిబవల్ గృహింపుమనుచుఁ గాఠిన్యము జూపి, యీ
పుడమి ద్రిమ్మఱఁజేసితి! కటకటా! యీ పూర్ణేందుబింబాననా.

దైవమా! ఈ లోకములోని కష్టములన్నియు నాకొఱకే
సృజించితివా? ఈకష్టముల ననుభవింపఁదగి నీ కన్నులకుఁ గనుపించిన
వాడను నేనొక్కడనేనా? లోకరక్షకా! తల్లి లేక, దండ్రికి దూరస్థుఁ
డనై, యిల్లువాకిలి లేక, గూడుగుడ్డ లేక, నలోయనియేడ్చుచు నట్టులనే
గాలంబుఁ గడపుకొనుచుండ నప్పటికిని నిర్దయుండవై నాసహోదరికిని
నాకుఁగూడ వేఱుఁజేసితివి. అంతటితో నైన నీమంట తీయదయ్యె. నాపై
నీకీ యకారణవైరంబుఁ గల్గుటకు నేను నీయెడఁజేసిన మహాపరాధ
మేమి? దీనదయాభూ! నీదీనదయాభూత్వ మెందుడాగినది? ఇంతవిశా
లమగు పట్టణంబయ్యును, నెందఱి నో భాగ్యవంతులఁ గలిగినదయ్యు
నెంతటి సిరిసంపదలతోఁ దులఁదూఁగుచున్నను, నేమిలాభము?

గీ. అన్నమో! రామచంద్రా యటంచుఁ బెద్ద

యెలుగుచేనొత్త గోలిడె యీ నేని వినరు

తలుపుఁదీయరు, బీదవా యీ రలనుగనరు

పట్టెడన్నంబు నిడరిది యెట్టిగతియె.

క్షత్రియకులసంజాతుడనై యుండియుఁ గాలమాన పరిస్థితు
లిట్టిగతికిఁ దెచ్చుటచే మానాభిమానముల విడచి నోరుదెఱచి తల్లీ!
కబళమమ్మాయని యాచుచుండఁగా నెక్క మానవునకైన నాపైఁ
గరుణరాదె? ఈపురజనుల హృదయంబులన్నియు నుక్కుముక్కు
లతోఁ జేయఁబడినవా యేమిచెపుమా? కానున్న నిట్టి కాఠిన్యమేల
వహింతురు? ఔరా కమపులోజిచ్చుఁబెట్టినట్లుగ దహించుకొని పోవు
చున్నదిగదా? అక్కటా! ఆకటిబాధ యెంత చెడ్డది?

సీ. తడిలేకునాల్కపైఁ యీ దడఁబడు మాటలు,

నడువగఁ గాఢులా యీ వడఁకఁదొడఁగె,

మెడదూలు, గన్నూతఁ శ్రీ బడెను, శారీరమా
 శుష్కించె, దార్ధ్యంబు శ్రీ శూన్యమయ్యె,
 మది కేమిదోపనీ శ్రీ యదు, యెందుఁజొరనీదు,
 దుర్భరంబగుబాధఁ శ్రీ దోషక్షేయు,
 సదుర.బోసీదు, నె శ్రీ మృదగ నుండఁగనీదు,
 కడుపులోఁ జెయి బెట్టి ♦ కలఁచుచుండె,
 గీ. యెట్టివారలు యీపురి శ్రీ నెందఱుందొ
 వార లేగితి మనుచున్న శ్రీ వారొ; గాని
 కటకటా యేర్చికైన నాఁ శ్రీ కంటిబాధఁ
 గడచుటన దుర్భరంబగుఁ శ్రీ గాదెచూడ.

ఇట్టిబాధచే దపించువారిని యాదరింపఁజాలని సంపన్ను లుం
 డిన నేమి, లేకుండిన నేమి? ఆహా! ఏమియీమానవుల వెట్టిమమకారము.

గీ. పిల్లి కేనియు బిచ్చంబుఁ శ్రీ బెట్టకుండఁ
 బొట్ట కేనిదినకఁ గూడఁ శ్రీ బెట్టిపెట్టి
 చచ్చునప్పుడుఁ దమతోడ శ్రీ వచ్చునంచుఁ
 దలఁచుటలు వెట్టియంచును శ్రీ దలఁపరయ్యె.

వెరిముష్టి సంగతి యెల్లున్నను ముందు,

గీ. కఱలను జేతఁగొంచుఁజీ శ్రీ కాకుఁబడుచుఁ
 గసరికొట్టుచు గెంటుచుఁ శ్రీ గతినములగు
 దూషణములాడి మితిలేని శ్రీ భాషణములఁ
 దెలిపెడిఁ బ్రయోజకత్వంపు శ్రీ దివ్యమహిమ.

అంతియగాక,

గీ. కుంటియీ సెకు గుడ్డియీ? శ్రీ కూలి నాలి
 జేసికొనరాదె ? యీదొంగ శ్రీ వేసములను

వేసికొననేల ? మమ్ము నే నీ డ్వింపనేల
ట. చు. గుశ్యంకలను బచ నీ రించుచుందు.

కొండొక్క కాలంబున సమస్తైశ్వర్యములతోఁ దులఁదూగి,
సకలభోగంబు లనుభవించిన నేను బరువుల మోయఁగలుగుదునా ?
సిగ్గుపడచి, సాటివారలు సవ్యేదరన్న రోసంబులేకఁ జేయుచున్న యీ
పసికేనెంతయుఁ గుందుచుంటిని. దైవమా! నాకీ కష్టంబు లవశ్యాను
భోక్తవ్యంబులేనా? నాదారిద్ర్యమునకు వముక్తిలేదా? నేనిట్లుల చారి
వీరిచేత నీడ్వింపులఁ బడుచుండవలసినదేనా? శరణాగతవత్సలబిరు
దాంకితుఁడవు; ఆపన్నివారకుఁడవు; అనాధరక్షకుఁడవు. మాయట్టి
వారిబన్నంబు లుద్ధరించవా! తండ్రి నీకింతటిపగ జనించుటకు నేనుసర్పి
న మహాపరాధ మేమి?

గీ. బాలకుఁడనౌట లోకాను నీ భవములేదు
నిన్నుఁబూజించుపథమునే నీ నెన్నఁడెఱుంగ
నేర్పనాతిల్లిసనుపీడి నీ నేలఁబాసె
నున్నక్షమియింపరాదె నా నీ కన్నతండ్రి.

(అంతట వీరవర్ణప్రవేశము)

వీర—ఎచ్చటనో అర్తారవంబు వివచ్చుచున్నది. (అటునిటుఁజూచి)

ఈ బాలకుఁడెవ్వఁడెయుండును?

గీ. చినిగిపోయిన పాతపం నీ చెనుధరించి
ధూళిఁగప్పినహృదయంబు నీ తోడఁ జంక
జోలె నెకదానితోడ ప నీ స్తులతొమాడి
నట్టుగాఁగాన్పడెడినీతఁ నీ డెట్టివాఁడో?

అబ్బయీ! నీపేరేమి?—

మాధ—(మాటాడకుండును)

వీర—అబ్బయ్యా! నీపేరు చెప్పటకే సందేహించుచున్నావు. కారణం బేమి!

మాధ—అయ్యా! మతేమియును లేదు. బ్రదికి చెడినవాడ నగుటచే బేరు చెప్పుకొనుటకు సిగ్గుపడితిని.

వీర—బ్రతికి చెడుటయెఱుగా?

మాధ—పూర్వ మొకప్పుడు సమస్తభోగములతోఁ మలఁదూగి కారణాంతరములచే నీయవస్థకు వచ్చుటయే బ్రతికి చెడుట.

వీర—(తనలో) వీని కారస్వరమును బట్టిచూడగా

గీ. వెనుకనొకసారి యెప్పుడో శ వినినయట్లుఁ

దోచుచుండుటెగాక బం శ దుగుడటంచు

స్వచ్ఛమగుమాటచేఁ దేటఁ శ బడెడియితఁడు

నాసహూదరిపుత్రుఁడౌ శ నా? (అలోచించి) యడిగెద.

మాధవవర్మా!

మాధ—మీరు దివ్యజ్ఞానసంపన్నులవలెఁ దోచుచున్నారే. లేకున్న నాపేరు తమకెట్లు తెలిసినది?

వీర—నీవెన్నఁడైన ననంతపురంబునకు వచ్చియుంటివా!

మాధ—అయ్యా!—నేనువచ్చియుండలేదుగాని మాయమ్మ దనపుట్టి నిల్లు అనంతపురంబనియు నాకచట వీరవర్మ యనుమేనమామ యొక్కఁడుగలఁడసయు నప్పుడప్పుడు జెప్పుచుండఁగా మాత్రము వినియుంటి.

వీర—అయ్యా! బాలకా! నీకెంతటియవస్థ పట్టినది!

సీ. పసిపాడవగునిన్ను శ వదలి నీజనయిత్రి

స్వర్గంబుజేరెనే? శ సద్గుణాఢ్య

జనకుండు వైరాగ్య శ మునుబూని తపసియై

విపిసంబుఁ జేరెనే శ విబుధవర్య

ప్రథమాంకము.

పూర్వపునైభవం శ్రీ బులువమ్మనాచు మీ
రేకాకులైతిశే? శ్రీ యీశ్వరణిని
వధుకిరమెత్తుచు శ్రీ మనుచుంటిరే మీరు!
యిల్లువాకిలిలేక శ్రీ నీలుచుండి.

గీ. బంధుగుడనయ్య నేనిట్లు శ్రీ బితికియుండి
క్షేమములవిచారింపక శ్రీ సిగ్గులేక,
గటకటా యెట్టిగతిలోన శ్రీ గాంచితి నిను
దిక్కుమాలిననాశెల్వి శ్రీ శెల్లవాఱు.

11

మాధ—అయ్యా! మీరెవ్వరు? వాస్థితికి మీరిట్లుచగవంబనిమేమి?
వీర.— నాయనా! నేనేమనిచెప్పుదును?

మ. ఘనసంపద్విభవగుడనయ్య మిములక శ్రీ గష్టంబులోనుండఁజూ
చినపాపాత్ముడ, మూర్ఖచిత్తుడను, దు శ్రీ శ్రీలుండ, నీమేనమా
మనునేనేనుమివీరనర్మను, మహా శ్రీ మాంద్యంబు తీండింప నే
గననైతిక మిమునింతదాకను నపశ్చాత్తిధరక్రమోయగ 12
మాధ—ఏమీ! నామేనమామ వగువీరనర్మపునీవేనా? హా! మామా!

మామా!

మ. లలితానందపశేషదాయకమహా శ్రీ లక్ష్మీవిలాసంబునై
గళలకజమ్మెడు మత్స్యహూదరిని ను శ్రీ గ్రీకూరులైయెవ్వగో
బలవంతంబుగ దొంగిలించె, నిక భ శ్రీ వ్యంభైననాదివ్యమం
గళరూపంబును జూడఁగాదగిన భా శ్రీ గ్యంబబ్బునే? మాతులా 13
వీర— మాధవనర్మా! ఏమి! ముద్దుచెల్లెలు శారద దొంగిలించఁ బడిన
దియా! ఎట్లు!

మాధ—మామా! అదియంతయు నేమో యింద్రజాలమావలె నున్నది.
ఒకనాఁడు నేనుయధావిధిగ జంకజోలెనిడుకొని పురంబులోని
కి భిక్షాటనంబునకై బోతిని; గాని ముచ్చటకేని పిడికెడు వి

చ్చమెచ్చటను జేకూడకను నీ క్తమాస్త్రములతో నింకికొని
 ప్పట యుత్తమగుగానని యాయూరి చెంగటనున్న యొకపల్లె
 కుఁబోయి పీఠంపుతండులంబులసేకరించుకొని నచ్చుసరికిఁ జె
 ల్లెలు గాన్పింపదయ్యె. అంతగోలపెట్టుచు నూరంతయుఁ గలచు
 వెదకితినిగాని సోదరిజాడ తెలియదయ్యె. ఎందఱిలో విచారించి
 తిఁగాని సరియగు సమాధానంబిచ్చినవారలే గానరైగి. మా
 మా! ఈపురవాసుల విపరీతస్థితుల నేమని తెల్పుగలను?

సీ. పొరుగురుబిచ్చుంబు శ కొఱకుఁబోవుచునుంటి
 నంచు మాఁబోఁ జెప్పి శ ననెడివారు
 మాయన్న గనుపించె శ నా? యంచునడుగుచు
 నావీధిబోయెనం శ చనెడివారు
 గుర్కార్గులెవ్వరో శ దొంగిలించియెఱుఁగు
 రటువీడభావ్యమా శ యనెడివారు
 మీచెల్లెలెవ్వరో శ మేమేమియెఱుఁగుదు
 మటుపోయి యడుగుమం శ చనెడివారు

గీ. పరిపరిజేఱుగులను దొన్పు శ వారెగాని
 జాడల నెఱంగి తెలిపెడి శ సత్పురుషులు
 గానగారారు యొకరేని శ కాలగతిని
 దూఱుచేమని నేనేడ్చె శ దో మహాత్మ.

14

మామా! ఈసంగతి నిట్లుండనిమ్ము.

శా. ఏయాధారములేక దిక్కుసెడి నే శ నీలాగుభిక్షాటనల్
 జేయఁజూచుచునూరకుండిరయయో శ నీ! యన్నమోరామచం
 ద్రాయంచు నిలపించుచుండగదయూ శ దాక్షిణ్యముఁబూని యే
 సాయంబుఁబొనరింపఁజాలనిఖులుల్ శ జన్మింపనేలా ధరన్

15

ఏమానవుని దిలకింతుమన్నను తమయైశ్వర్యములను, తమప
టాటోపములను జూచుకొని మురిసి తబ్బిబ్బులగు వారలేగాని
యాదరణంబునఁ జేరఁదీసి పిడికెడు కబళం బిడఁజాలని యిట్టివజ్ర
కాఠిన్యహృదయు లిట్టి తుచ్చులుండిన నేమి, మండిన నేమి? మామా!
చూడుము. నాయవస్థ యెట్లున్నదో?

గీ. అంగములుసన్నగిల్లె మహా టాటోపజాల
కుంటి లేవంగఁజాల నా శ యొడలు నడఁకు
నాల్కపైఁ వడిలేదు శ నాకు నిట్టి
యిక్కటలశగల్గునంచు నే శ నెంచనైతి

16

అయ్యో! మామా!

ఉ. సోదరియొంటిగ నెటుల శ సుక్కుచునున్నదో యంచు నేడ్వనా
బాధ భరింపలేక నిటు వచ్చె శ నవస్థలటంచుగూడనా
ఆదరణంబులేదని య శ హర్షిశముల్ మదిజింతనొందనా
యేదియుఁదోచకీక్కరణినేడ్చుచు శ నుంటినిసుమ్ము మాతులా 17

ఇట్టియగఁచాట్లఁ బడుచుండియు నాయవస్థలకుఁ గుందుచు దైవ
విధికి దూరుచుఁ జావక నిట్లు జీవచ్ఛవంబనై యొకను బ్రతికి
యున్నాడ.

వీర—కుఱ్ఱా! నీవంతటి యవస్థలోనున్నను జూచుచు నూరకుంటకు నీ
యూరంతము గొడ్డుపోయినదియాయేమి?

మాధ—కాకున్నచో నేనాత్మహత్యకేఁ బ్రయత్నింపకుండునుగదా!

వీర—బాలకా! నీవంతటి ఘోరకృత్యంబునకుఁ గూడఁ బూనుకొం
టివా! ఎంతమాటవిననైతిని:—

మాధ—మామా! సహోదరీ వియోగంబును భరియింపఁజాలకను,
ఈపురవాసుల విపరీతస్థితిఁ గాంచి నాదుర్భరజీవితంబును ద

లంచుకొనుచుఁ జేయఁదగినకార్యంబేమియుఁ దోఁపక నట్టికృత్యంబునకుఁ గడంగితి.—అటుల నే నాత్మహత్యాపాతకంబున కొడిగట్టుకొని యురిపెట్టుకొనుచున్నంతలో నెవ్వరో యొక్క మహానుభావుండరుదెంచి నన్నుమందలించి, నాయురిత్రాడు లాగినైచి, నన్నుద్ధరించుటకై తనయింటికేగొనిపోయెను; గాని భగవంతుఁ డన్యథా ద్ఘాహించి యచిరకాలమునకే వానినిఁ గూడ మృత్యుదేవత లాగికొనిపోయినది. అందుచే మఱల నెప్పటి యట్ల నాకష్టంబులకు నేను పాల్గొవలసి వచ్చెను.

వీర—కుత్తా ! గతజలసేతుబంధమునకై విచ్చరించిన నేమి ప్రయోజనము ! ఎట్టివారికేనియుఁ గష్టములుతప్పవుగదా ! వాయనా ! కష్టశుభములు కావడికుండలవంటివి-నీవునావెంటరమ్ము. నీవింకఁ గష్టంబులఁగుదువఁబనిలేదు. నీ కేకొఱంతయు రానీయక నా పుత్రునితో సమానముగ నాదరింతును-లెమ్ము.

మాధ—మామా! విపులదుఃఖార్ణవమునఁ బడి కొట్టుకొనిపోవుచున్న నన్ను తామేరీతి నాదరింపఁగలరు-చూడుఁడు:—

సీ. కని, పెంచి, పెద్దవా శ నినిజేసిపోయిన

మాతల్లి నేక్రియ శ మృతచువాడ

తపసియై కాననాం శ తరములకేగిన

మాతండ్రి నేరీతి శ మృతచువాడ

గడియయైనను నన్ను శ విడనాడియుండని

మాసహోదరి నెట్లు శ మరచువాడ

సర్వభోగములిచ్చి శ సతతంబుబోషించు!

మాసంపదల నెట్లు శ మృతచువాడ

గీ. పొట్టకును గూడుగట్టంగ శ బట్టులేక

తాయినైచిరకాలంబు శ బ్రతుకుటకయి

మానమభిమానములనెల్ల శ్రమంటగలిసి

చేరుకొప్పునె?మీయింట శ్రమిగ్గులేక!!

వీర—అబ్బాయీ! ధనవంతులకేమి, బీదవారలకేమి, దైవవిధివలన కష్టంబులుగల్గుచుండును. ఆపత్కాలంబునఁ జలింపనివాఁడే గుణవంతుఁడు. కాబట్టి వగపువీడి నావెంటరమ్ము. శారదాస్వేదార్థమై వెంటనే చారులఁబంపి వెదకించెదను. మనముగూడ నశ్రద్ధచేయకఁ గొన్నితావులచదుదము—లెమ్ము-సన్నద్ధుఁడవు గమ్ము.—

మాధ—మామా! నీవెంతచెప్పినను నామనంబునకు నచ్చకున్నదినుమా! ఏమందువా?

నీ. కాలవశమునవాటిల్లు శ్రమములకు!

వగచుచుండియు బంధుల శ్రమచఁజేరఁ

గలుగునీర్ష్యయు నప్రతిష్ఠ శ్రమగణనఁజేయఁ

దరమె బ్రహ్మకు మఱి వాని శ్రమతాతకేని.

వీర—నాయనా! నాయెడలనేనా నీకట్టిభావముదయింపవలసినది!

నీవు బాలుండవు. లోకానుభవమెఱింగి మాటాడుము—ఓయి

పిచ్చివాడా! ఎందులకీ యక్కఱకురానిమాటలు. లే లేమ్ము.—

మాధ—మామా! నీవు వారక్తబంధుండవైనంతమాత్రమున నామేన

యత్తకు నాపైయాదరభావముదయించుననియెట్లుచెప్పఁగలవు?

వీర—ఆప్రసంగములన్నియు నావల ముచ్చటించుకొనవచ్చును. కాల

విశంబమొనర్పక రమ్ము.

మాధ—కానిండు పెద్దలమాటల వినకపోవుటయేల! (తనలో) హా!

వారదైవమా! ఎంతచేసితివి?

పూరికళ్యాణి:—రూపకం.

దేవాసీమనమునఁగృహ-భావింపక లేవెతివి!

ఈవిధమునఁగాసిపెట్ట-నేమి నేరము జేసితిన్

॥ దే॥

1. సిరిసంపదలావసుసరు-హరియించి దెంత ఘోరమీ

చిరుత నిలువనీడలేక-జేసితివేమందునున్

॥ దే॥

2. తల్లిదండ్రులగోలుపుచ్చి-చెల్లెలిదూరముగ జేసి!

యుల్లమున నేమనిసంతోషము-నొందుచుంటివోఎరుగఁజాల॥ దే॥

3. వారివీరిపంచల-నిల్వగఁ జేయుచుఁబంపుచుంటివి!

ఆరీతిగ సకలభోగము-లనుభవించిన జాలకునిటు

॥ దే॥

మ. వరుసన్ జాతులుదీర్చియెందఱోభుజిం శ పన్ముచ్చటన్ గొల్పుసుం

దరహర్షంబునుగోలుపుచ్చి పరపం శ చన్ జేర్చుచున్నావు మా

సిరిసంపత్తులనున్ హరించితివి నీ శ చిత్తంబునందింతడు

గృహమా యాగ్రహమూన నేమి కతమో? శ భావింపలేనైతిఁగా.20

ఓయార్తత్రాణపరాయణా!

మ. తలిదండ్రుల్ మఱి వేఱులేరు సిరియంతంబందె నాముద్దుచె

ల్లెలు దుర్మార్గులవాతఁజక్కెగద యే శ లీలన్ ననున్ బోతువో

తలఁపన్ లేదు మనంబునందున దురం శ తంబైనదుష్కార్యముల్

దొలఁగంజేయఁగదయ్య లిక్కటలనె శ తో ప్రేమనారాయణా.

వీర—మాధవా ! ఏలజాగొనరైదవు. సన్నద్ధుడవుకమ్ము.

మాధ—మామా! జాగేమియునులేదు. వచ్చుచున్నాడను. సన్నద్ధుడనగుటకు నాకడనేమున్నది?—చూడుము!—

గీ. మూటలంగట్టగావస్త్ర శ ములునులేవు

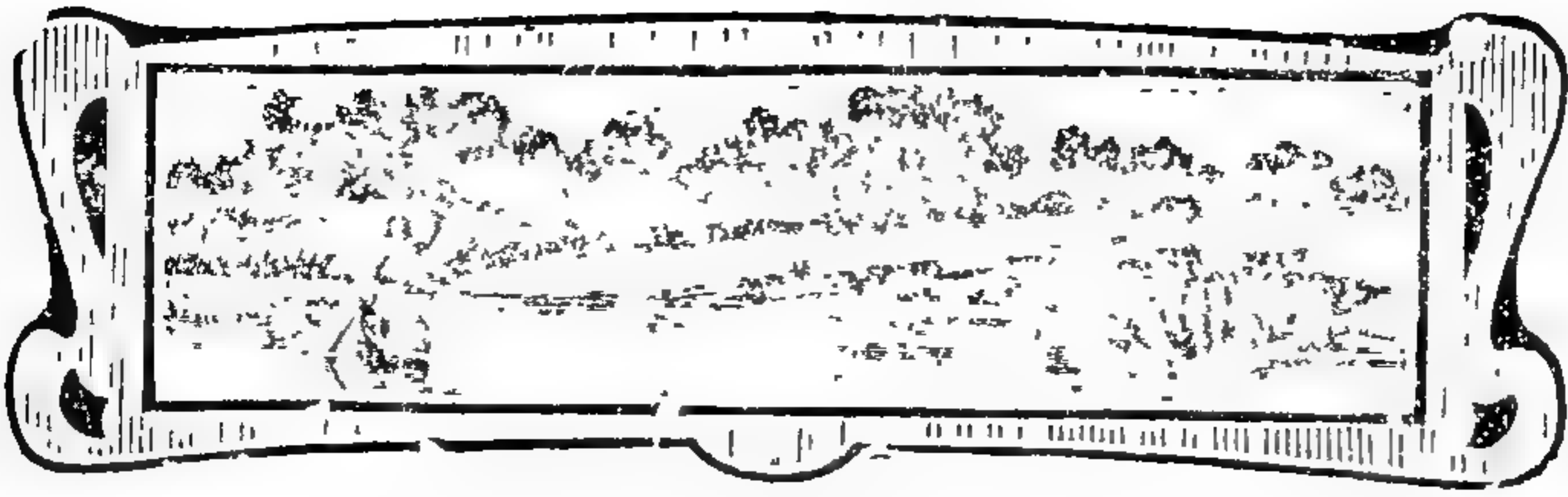
పాత్రయునులేదు ద్రవ్యమా! శ పెసలేదు

జోలెయును నేనుసిద్ధమే శ చోటికేని

వచ్చుటకుఁగాని దుఃఖమే శ బాయదయ్యె.

అయ్యా! కానున్నది కాకమానదుగదా. ననువును. (నిష్క్రమింతురు)

శ్రీ

శారదావిజయము.

ద్వితీయాంకము.

[కల్లుముంతలో సురానందము ప్రవేశము]

ధన్యాసి—నీకతాళం

కల్లా! నీదర్శనము! వల్లాధన్యతగాంచె!

నుల్లమువెండిరంజల్ల నేత్రములెఱ్ఱె

॥క॥

భారతభూమినిల్వ నీడనిచ్చినిక!

పాపించుచుండెనుఖ పశుమమ్మయోతాటి!

॥క॥

తనవులన్నించినూ ధనధాన్యములనిచ్చి!

తగుపోషణముజేసి! దనరుచుంటిమితాటి

॥క॥

(స్రగతము) నాకుమూవాండ్లు నామకరణముఁజేయుటలో నేమి యుఁబొందెదలేదు. ఈమత్తుచేతనప్పుడప్పుడు నన్ను నేనే మఱచుచుండును. లోకులన్నఁబలుగాకులు. వాండ్లు నన్నుఁజూచి హేళనలకుఁగడంగుదురు. వాండ్లకేమి తెలియును దీనిలోనుండు రుచి! సురాపానము లోనిగుచిపచుల నెఱింగి దానిసారమును గ్రహించుటచేత నేగా దేవతలకు సురలని పేగువచ్చినది? త్రాగలేనివాఁడు త్రాగుఁబోతని వేమన్నగారు కూడా విశ్వసించినారు. వ్యాసులవారుగూడా దీనిసంగతి నెఱింగియేయున్నారు. వారికన్న మనమేమి తీసిపోతిమని సురాపానము విషేషముగా

గ్రంథములలో వ్రాసినాలో తెలియకుండావున్నది. ఒక్కసంగతిమాత్రమున్నది. నిర్మలమైనచిత్తముతో నేదియైననుకపని చేయవలయునన్నచో దానికిఁ జక్కని మార్గము సురాపానమే. సురాపానము కులగోత్రములఁ జెఱుచునట; దుర్వాసనట; పాపకార్యమట; ఇంకా యేమోయేమోయట. వాండ్లమొగము. వాండ్లకేమి తెలియును? తపస్సుచేయవలెనన్నను గూడ సురముఖ్యముగాఁ ద్రాగవలసిపడే. మాబోటిగొప్పవారము సురయనుపేరుతో త్రాగితే శారవభంగముగా నుండునని తలంచి కాచి కాచి వడఁగట్టి సీసాయములలో విగించి యెగుమతిచేయించినారు. ఈలా మమ్ములను శారవముచేయకున్నచో మాగతియేమికావలసియున్నది. (అటునిటుఁజూచి) ఈయన యెవ్వరో యిక్కడ కొంగజపముచేయుచున్నాఁడు. ఈయనకుఁ జల్లఁగా దీనిరుది జూపించి యానందములోఁ బడనైచి నాయంతవానినిగా నొనర్పనలెను. కాని యీతపోనిధి నాకుఁ జిక్కునా? ఏలచిక్కకుండును. రాజులు, మహారాజులు, రాజాధిరాజులు చక్రవర్తులంతటివారేదీనిని లెక్కలోఁబరిగణించుచున్నప్పుడు యీయన యొకలెక్కమా? ఎదఱు దీనిని శారవించనిదే దీనికింతవ్యాపకముగలిగినది? ఇదిలేని పల్లలేదు. పట్టణములేదు. దీనినాధారముఁజేసికొని యెదఱెదఱు బాగుపడి కన్నులు నెత్తికెక్కి మిట్టిమిట్టిచూచుచున్నారు. ఇంతమంది కాధారభూతమై ఆనందకరంబైవెలుంగుదీనిని అమ్మయ్యో—నాప్రాణములతో వదలఁగలనా? వదలఁజాలను. ఈమునీశ్వరుని పలుకరించెదఁగాక—ఓమునీశ్వరుడా!

వికృ—(ఊరకుండును)

శ్రాగు—చప్పుర నన్ను బ్రాహ్మణుడనుకొనునేమో. కొంచెము విపరీతముగమాట్లాడెద. (ముట్టుకొని) ఓయీ! నిన్నేనయ్యా! సిలిక్టీ పలక వేమయ్యోయ్

వికృ—(కన్నులు తెరిచి చూచి) ఎవరు నీవు?

తాగు—నా యవారమంతా తెల్పుతాగాని నీవెవరవో నీచంగ తేందో
యీజపమేంటో కాస్త చెప్పు.

విక్ర—నేనా? శ్రీహరిచరణారవిందభజనాసక్తుడనై యీయేకాంత
ప్రదేశంబున నిశ్చలమనస్కుడనై యుంటిని.

తాగు—తపచ్ఛేత్తువుండావన్నమాట.

విక్ర—అవును.

తాగు—అట్టయి తేమరి జడలూ, గడ్డాలూ, మరి యింకా రుద్రాచ్చ
లు యియన్నియేయి.

విక్ర—లభ్యపడలేదు. అదియునుగాక నాకీవిరాగత్వము నూతనము
గాగలిగినది.

తాగు—ఏంటీ ! సంగతిచెప్పవూ? ఎక్కడన్నాకన్న మేసి పారిపోయే
చ్చావేంటి.

విక్ర.—అంతటి దోహములెన్నఁదొనర్చినవాడఁగాను—

తాగు—అయితే, దొంగతనము దోహమేనంటావా?

విక్ర—కాదా మఱి—

గీ. జారచోరత్వములు నురాశి శయు నబద్ధ
మాడుటయు, తాగుటయు జూదశి మాడుటయు దు
రాగతంబులటంచు శాశి స్త్రములు ఘోష
పెట్టుచుండుట నెన్నఁడుశి వినవె నీవు”

విధివశంబున నాకీగతి సంప్రాప్తమైనది. కాని దోహకృత్యంబు
లొనర్చిపలాయితుడనై వచ్చినవాడనుమాత్రముకాను.

తాగు—నాకుచూస్తే నీవు గొప్పొడవులాగుండావే!

విక్ర—వెనుకటి దినములలో—

తాగు—నీకు పెళ్ళాబిడ్డలున్నారా?

విక్ర—ఆసంగతులిప్పుడు నన్నేమియునడుగనలదు. అయిపోయినవాటిని
మఱల జప్తికిఁ దెచ్చి యేలవిచారపెట్టెదవు? నీవారినినీవుపొమ్ము.
ఇంతకృష్ణారామాయకుని సుఖముగా కాలమును బుచ్చు
కొందును. —

త్రాగు—అదికాదయ్యా ! ఏమివచ్చావోవచ్చావు. ఆకృష్ణారామాగో
విందా అనుకోడానికే నేను నేర్చుకున్నమంత్రం వుపదేశంచేస్తే
నాపేరుచెప్పుకొని బతుకుతావనియడుగుచున్నానులే. ఆమం
త్రం నీవు నేర్చుకోకపోయావా, బోగవంతుడు కనపడనేకనప
డడన్నమాట—

విక్ర—అయ్యా !—భగవద్భావమునకుగల మహామంత్రమిదివఱకే
నేర్చుకొనియున్నాడను. ఇంక నీయొద్దనుండు నూతనోపదేశ
మేమున్నది?

త్రాగు—దేవున్నికొల్పుకోవలాలంటేయిశారంపనికిరాదు. చంతోచం
వుండాల. నాకెప్పుడూ కళ్లకి ప్రితైచ్చమే. తల్పుకొన్నప్పుడల్లా
నూరామచంద్రయ్య ఎదురుగుండావచ్చి నిలుసుంటాడు. దా
నిగమ్మతు నీకు వూదానా మల్లీ వొదలవునుమీ ?

విక్ర—నాకు నీవాక్యములు బొత్తుగా యర్థములగుటలేదు.

త్రాగు—నామాటలు తెల్లానికి యెల్లాయీలవుతుందయ్య? తెల్పేలా
గు చెబుతాయనుమరి. దేవుడు పెత్తైచ్చంలవాలంటే మనచ్చం
తా నిర్మలంగా వుండాలంటావా లేదా ?

విక్ర—ఉండవద్దామరి!—

త్రాగు—ఆ! దారికిరా ! మారాజా! దారికిరా ! అందుకనే చట్కా
వోటుంది!—

విక్ర—చెప్పెదనన్న ఆచట్కా వినఁదగుదునేని చెప్పుము!—

త్రాగు—చెప్పినవిని యూరకుండుటగాదు. చెయ్యాలి!—

విక్ర—అవశ్యముగా—నిజముగా నమ్మహాత్ముని యహర్నిశలుస్మరించుకొనునంతటిస్థిరచిత్తమును గలుగఁజేయుమాహాత్మ్యమందుఁగలదేని యాచరింపకుండునా?

తాగు—అదీసాగసు (గ్లాసుకోకల్లుపోసియుచ్చి) ఇదేదో తెల్పునా?

విక్ర—ఇది కల్లు!—

తాగు—కాదయ్యా! చదువుకొన్న పండితు లేమంటారు?

విక్ర—సురయందును.

తాగు—దేవతలందఱిని సులంఠారని మాపెద్దోళ్లు చెబుతూవుంటే విన్నాను నిజమేనంటావా?

విక్ర—నిజమే!—

తాగు—వాళ్లుతాగుతూవుంటారనె దీనికాపేరుపెట్టారుగదా. మనము తాగితే తప్పేమిటంటా?

విక్ర—పూర్వయుగములమాట మనకక్కఱలేదు; గాని యిక్కలికాలమునందు చానినినిపేధించిరి.

తాగు—కలికాలంలో తాగినోళ్లులేరంటావా?

విక్ర—ఉండవచ్చును. కాని మనకావిచారణ మిప్పుడేల?

తాగు—ఓయిపిచ్చవాడా! దీనిమహత్తు నీకు తెల్పునా?

విక్ర—తెలియకేమి? తెల్పును. దీనిని సేవించినవారిని

గీ. భీయటందురుపెద్దలు శ చేరసీరు

బంధుగులునోటవచ్చెను శ వాసన తల

బ్రద్దలుగఁజేయు వాగించు శ పరమనిచ

కార్యములకునుబురిగొల్పు శ గాదెకల్లు.

తాగు—అటులైన బాగా తెల్పినోడవన్నమాట!—సూసుకో దీనితమానా.

గీ. నిర్మలంబుగనుండును శ నీమనస్సు
తగినచంతోచమిచ్చునా శ దైవమెప్పు
నీకుప్రేతైచ్చమైకరు శ ణించివరము
లిచ్చఁగాఁబట్టిదీనిని శ పుచ్చుకొమ్ము.

వికృ—ఓహో! చివటకు నాకు హిలోప కేశ మునర్బుచది నురాపాన
మహిమమా! చాలుచాలు!

ఉ. ఆర్యులుతొల్లివ్రాసినమ శ నాత్తరశాస్త్రములందునిద్దిదు
ష్కార్యమటంచుఁదెల్పిరటు శ సల్పిదురాగతుఁడన్నఁబేరితో
నార్యధరాతలంబునను శ బ్రాణములన్ భరియింపనేర్తుమే
యార్యుఁడవయ్యునన్నుచెడ శ నాడఁగఁజూతువదేలమిత్రుఁడా

తాగు—నీకూడాపుట్టింది యీదుర్బుద్ధి! వెట్టిమొట్టిసిద్ధాంతాలు
కల్పించిన బ్రాహ్మణ్లోనేవిపరీతంగా నీసాలూలొట్లాయెగరేస్తు
వుంటే నీకేతీపరంతీసిందయ్యా!

వికృ—బ్రాహ్మణులమీఁద నెందుల కట్టి విపరీతపువాదులువేయఁ
బ్రయత్నింతువు? ఎవ్వరోదుచ్చులుకొంద అట్టివక్రగతినిసంచ
రించుచున్నారని వర్ణమునకు వంకలుపెట్టెదవేల!

గీ. ధార్మికులుధర్మశాస్త్రవే శ త్తలుమహాత్త
రంబులగువిద్యలనునేర్చి శ ప్రజలకెల్ల
నీతిబోధకులయిజగ శ త్యాతిఁబొంది
నట్టివిప్రులదూషింప శ నగుననీకు.

తాగు—నేనింతవఱకు యెవరో తెలుపకుండావుండఁబట్టి నన్నేమో
అనుకున్నావుగాని నేనూబ్రాహ్మణ్యేనుమీ!

వికృ—అందులకనే నీకుఁగూడ నిట్టికార్యము కూడదని విన్నవించు
చున్నాఁడను.

తాగు—తగునాతగదా యనువిచారణ మనకక్కఱ లేదయ్యా, నీకు నిజముగా తపశ్శక్తివలన భగవంతుని కనుక్కోవాలని అనుకుంటావా, సురాపానమే సర్వధముల శ్రేయము. ఎట్లా అంటావా? విను.

గీ. భయముదోపించునీవన శ ప్రితమందు
మనుజులెవ్వరునిటురారు శ గనుక నీకు
పిటికిదనమునుబోదోలి శ గుటినిగూర్చు
దైవమునుజూతువీసురక శ ద్రాగుదేని.

అయినను నీకిన్ని పరీక్షలెందులకు! ఈగలానుతో ముందు రవ్వంత త్రాగిచూడుము. రుచిగానున్నదా నేను వేటుగఁజెప్పనక్కఱ యేలేదుగదా? వెగటుగానున్నదా, అప్పుడునన్నదుగుము.

విక్ర—అట్లయిన దీనిలో నంతటి మహత్వమున్నదనియే నీనిశ్చితాభిప్రాయము.

త్రాగు—ఆహా! ముమ్మాటికి!

విక్ర—సరే. కానిమ్ము. నీమాటనేగాదనవలయును. ఇటుఁదెమ్ము.

తాగు—(ఇచ్చును)

విక్ర—(త్రాగి) మిత్రమా! తియ్యగా నున్న దేమోయి! కాని కొంచెముండు. (కొంచెమురకుండి) నీవు చెప్పినమాట యధార్థమే. ఇంకనున్నదా?

తాగు—నేఁజెప్పిననమ్మువారెవరు? పిచ్చిపుల్లాయకిందఁగట్టివై తురు ఇదుగో (ఇచ్చును విక్రమవర్మతాగును)

విక్ర—నుటినీవు త్రాగ కేమి?

తాగు—ఎక్కడనైనా తనకు మాలిన ధర్మమున్నదా నాయనా! త్రాగ కేమి యదుగో (లొట్టెయెత్తిత్రాగును)

విక్ర—నీకు గ్లాసుకూడ అక్కఱయేలేకపోయెను!

తాగు—నాకెందులకు?

విక్ర—ఇదిగోమిత్రమా ! కాశీనగరమంతయు నాకన్నుల యెదుటనే
యున్నది అడుగో విశ్వేశ్వరుడు. అన్నపూర్ణావిశాలాక్షి.
కాలభైరవుడు. ఓహో! ఏమిదివ్యసుందరవిగ్రహములోయి !
(కన్నులుమూసికొని)

గీ. నదులు, కొండలుచెట్లము శన్నగునవన్ని
కలిగి మనకండ్లకున్నెప్పు శగలుగఁజేయు
భూమియిల్లదెసంపూర్ణ శముగనుదిరుగు
వారుచున్నది కుమ్మరి శసారెరీతి.

ఓహోహూ ! ఏమిరాముడయ్యా! దివ్యమంగళవిగ్రహమూ
ర్తి. నీలమేఘశ్యాముడు. సీతమ్మవారుకూడ నున్నదే యెడమ
ప్రక్కను! అడుగో ఆంజనేయుడు; కుప్పిగంతులు వైచుకొనుచు
ఆనందసాగరంబున దేలియాడుచున్నాడు.

తాగు—లక్ష్మణస్వామిగూడ నున్నాడా?

విక్ర—ఆయనపేరెత్తకయ్యా నాయనా ? ఆయన నాకు నిత్యదేవుడే.
ఆయననుతల్చుకుంటూనే యీలావచ్చాను:—

గీ. భార్యచచ్చెను రాజ్యమా శపరులచేతఁ
జిక్కెఁ గొడుకును గూతురు శదిక్కులేక
నల్లలాడుచు నున్నట్టు శలధమగతిని
జూడఁజాలక నేఁ జేరి శనాడ నిటకు.

ఇందులో నేమిమహత్తు గలదోగాని విత్రమా ! హంసతూలికా
తల్పముమీఁద నిట్టెపడుకొనఁగానే నిదురపట్టినట్లుగా నిద్ర నానియంత
ట అదేవచ్చుచున్నదేమోయి?

తాగు—అట్లులైనఁ గొంత తడవు పరుండుము. నిదురలేచిన వెంటనే
మఱల మనకొఱకు సురను సంపాదించి సిద్ధముగానుండెద.

వికృ—అంతవఱకు నన్ని చ్చటనే పరుండుమ నెదవా?

తాగు—పరుండుము. నేనిప్పుడేవచ్చెదను. (వెడలును)

వికృ—(పరుండి) శారదా! శారదా! (లేచి) ఏదీశారద! అమ్మ! యెచ్చటనున్నావమ్మ. (వచ్చుచు) ఏయరణ్యములో దిక్కులేక ఆ యన్నతోఁగూడి యుంటివో! మాధవవర్మ! నీవునాకొడుకవేనా? నాకొడుకవేయైనచో నన్ను వెదకుచు వచ్చియుండవా? (మఱి బరుండి లేచి) నేను రాజునా? రాజునైతే నాసింహాసనమేది? మంత్రలేరీ? నాభార్యయేది? ఛీ ఛీ వెధవ కలవరింతలు? రాజ్యమెక్కడ-నేనెక్కడ-ఇది యరణ్యమాయెను- రాజ్యమెట్లువచ్చును- (మరలపరుండి లేచి) అయ్యో!- నేనిప్పుడెచ్చటనుంటిని! నామిత్రుడేడి? ఇది మనుష్యసంచారములేని యడవిగనుక భయమువలన నిట్లు కలుగుచున్నది. నాకుభయమెందులకు! నేను ద్రాగినది సురకాదా! సురాపానమొనర్చినచో! నాకుభయమెంతమాత్రమే లేదని నామిత్రుఁడు చెప్పినాడు ఛీ! ఛీ! దయ్యమేవచ్చునో, భూతమే వచ్చునో రాసిమ్ము రొమ్ములు పగుల చీరి నెత్తురుపీల్తును (పరుండి) హా! చచ్చితి చచ్చితి. మిత్రమా! తాచుపాము. నాశరీరము నిలువదు. విషముతలకెక్కుచున్నది. రమ్మ రమ్మ నాచేయిఁబుచ్చుకొని లేవదీయుము (లేచి కూర్చుండి) నాశరీరమునకుఁ గాల్గెక్కడనులేవే? నన్ను పామెచ్చటఁ గఱచినది! ఈకలవరింతలేమి? ఇట్టెకన్నముసినతోడనేరాజ్యాధికారమువచ్చుట—పాముకఱచుట—యీవిపరీతములేమి! సరే! నేనిక నిద్దరయేపోను. ఒక్కొక్కప్పుడు కలలోఁగొన్నించే విపరీతము లన్నియు నిజమవునని పెద్దలవల్ల వినియుంటిని. నాకేరాజ్యము వచ్చి నేనేరాజునైనచో యీ

నామిత్రునకు ప్రధానమంత్రిత్వమిచ్చెదఁగాక. (నవ్వుచు) నేను
రాజును. నామిత్రుఁడు మంత్రీ. హా! హా! హా!

త్రాగు—(చివాలునఁబ్రవేశించి) నిజమేనా?

విక్ర—అంతటి యోగ్యతయేపట్టిన నిన్నుమఱితునా?

త్రాగు—ఒక వేళ నీవురాజగుదువనుకొమ్ము నేను మంత్రీనై తే నర్వా
ధికారము నాకిచ్చెదవా?

విక్ర—ఇచ్చినచో?

త్రాగు—ఇచ్చినచో అసి యడుగుచున్నా వా యికా! విను.

సీ. కల్లుసారాకొట్ల శ్ర వల్ల వీధులునింపి

ప్రతివాడు త్రాగగా శ్ర వలెనటంచు

వార కాంతలఁదెచ్చి శ్ర వాడనాడలనింపి

ప్రతిచాఁడుభోగిగా శ్ర వలెనటంచు

కనపడ్డస్త్రీనెల్ల శ్ర గట్టి తెచ్చియుమన

పదములకడనిల్పి శ్ర వలెనటంచు

నిజముమాటాడెడు శ్ర నీచులబల్కిమై

బంధించిహింసింప శ్ర వలెనటంచు

గీ. వలయుశాసనములఁదెగ శ్ర వ్రాసిమనకు

వలయుద్రవ్యంబునార్జించు శ్ర వాడఁగాని

వారివీరికి వలెచేత శ్ర వాతగాక

గూరుచుందునె నే గిల్లు శ్ర కొనుచుగోళ్ళు.

(అంతయిర్వరు చోరులు ప్రవేశము)

మొదొం—అరేచిన్నోడా! యీళ్ళిద్దరెవళ్ళో యిక్కడున్నారా! వీళ్ల

ని మనసావాసగాళ్ళుగా తీసుకొన్నామా మనయవారానికేమీ

అబ్బెంతరంలేదుగా.

రెం దొం—మాదొడ్డఆలోసనరా నీది. ఒరేయి పెద్దోడా! రాత్రి క
న్నాకియ్యాళ్ళకూడా మస్తో వచ్చుంటే ఆపెట్టెలుగూడా వచ్చే
యేరా?

మొ చో—సిన్నోడా! యీల్లెవల్లోపలు కాడిసూదాని! ఓర్రా మీరు!

విక—మేమా? ఇక్కడ తపస్సు చేసుకుంటూవున్నాము

మొ. చో—తపచ్చాడుకోడానికి యీకల్లుముంతలెందుకయ్యా!

విక—అదంతయు మీకెందుకులెమ్ము ముట్టుకోకండి.

మొ. చో—ముట్టుకోకలూ అంటుకోకలూ మాకేమీతెల్లు.

మేమెవరో మీకు దెల్పునా? మాపేరంటే యీబూలోకాన్ని

గడగడాట్. అంటే తెల్పిందా? గజదొంగలన్నమాట. అయితే

మునీచ్చర్లుగదా గడ్డాలేయి మీచాలేయి మాత్తేమాకుమల్లనే

దొంగచన్నాచుల్లాగున్నారే! నీజమాడ్తారాచరే, లేకపోతేసిన్నో

డా! సూత్రావేందిరా? తెక్కలిరగ మొడవేమిరా?

విక—మమ్ములను గొట్టిన మీకేమిలాభము రాగలదు? మీయిచ్చ

వచ్చినీతి నాసురయంతయు పుచ్చుకొని పొందు

మొ చో—అంటుకోకంటివే ? చిన్నోడా సూత్రావేందిరా ఎట్టిచ

న్నాచి! వేస్కుందాంరారా! (ఇరువురునుత్రాగుదురు)

త్రాగు—అంతయు మీరేనా?

మొ. చో—ఇదిగో ఏడవండి.

(అందఱును త్రాగుదురు)

మొ చో—ఎట్టివెదవల్లారా!యినండి! మేమిద్దఱం మీరిద్దరుగదా మీ

యవారాలన్నీ మాకూ తెల్పునులే. తపచ్చలూ దొంగజపాలుయి

య్యన్నియెందుగ్గానీ కన్నాలేదారి. లాబాలు పంచుకుందారి

చరేనా? మాకోవత్తానంటారా?

తాగు—(తనలో) దీ, వహ్వా! మంచి ఆలోచనే. ఈముండాకొడుకును
ఎట్లయిన నేమి తాగుడులో దింపినాను. చల్లగానిందులోనికిఁగూ
డ దింపినచో నింతబ్రతుకు దెరువుగానుండును (ప్రకాశముగా)
ఈసురాపానములో వున్న మహత్తింకొకటి చెప్పడం మరచిపో
యినాను మిత్రవరా! విను.

గీ కులముచూడంగఁ బనిలేదు శ కొంటెవారు
మంచివారన్న భేదంబు శ నెంచనీడు
అన్నదమ్ములమనుభావ శ మంకురింపఁ
జేసిమనకైకమత్యమి శ చెప్పడినికల్లు.

అన్నాడొకాయన. ఒప్పుకుంటావా?

విక్ర—ఒప్పుకొన్నాను

తాగు—అందుకనే ఒక సంగతి చెప్పెదను. విను.

గీ. జోగులము నీవు నేనును శ చూడనెక్క
కాసులేదరచెతను శ గాన వీరు
సోదరులు వీరితోనున్న శ చోమనలకు
బ్రదుకుదెలుపుగనుండు పో శ వ్రదమురమ్ము.

విక్ర—నీవుగంగలోనురకమన్ననూ ఉఱికెదను

(అంతయిరువురు రాజభటులు ప్రవేశము)

1 బం—అరే! పద్మాసుల్ యీడావుండార్ నూడుబే. పకడో పకడో
రే నిన్నరేతిఖాడా ఖన్నంచేసి ధోడాయించార్ రే

మొ. దొ—యీళ్ళే యీళ్ళే మారాజా! మాకు ఏమి తెల్లు!

విక్ర—అయ్యా! మేముదొంగలముకాము.

బం—మీర్నల్వూర్ దొంగల్ వుండార్ నూకన్నుల్ వాడ్కి ఖులాయిం
చి సూసేటాల్కి మీకీ ధోడాయిస్తుండార్ లేదుబే

విక) — ఇది వట్టి అన్యాయముగానా?

బం — అరే అన్నా యంమాదిగాదురా వెధ్వా! అల్లాకిసునోరే! తుమ్ము
ఫక డ్నేకు సర్కార్ హుకుందియారే! అక్ నీబాబు వుండార్
సెపో.

విక) — నాతలదిమ్ము చప్పగా వదిలినది.

గీ. ఎటులసంప్రాప్తమయ్యె నా ర కీ దురాత్ము
డార యేటికిఁ జిక్కితి ర వ్యసనమందు
కారణార్థంబదిట్లుగా ర గడువనుండ
నేడనున్నను శక్యమే ర నేదరింప?

(ప్ర) కాశముగాఁ ద్రాగుఁబోతుఁడో) నాకు నీవెటులదాపరించితివి ?

గీ. సుఖముగానిటముక్కుమూ ర సుక రమేశుఁ
గొల్పుచుండగ నాకుఁ ద్రా ర గుటలునేగ్ని
వీరితోఁ బాటుఁ గన్నాల ర వేసికొనుచు
జీవనమొనర్చుమని యింత రచేసినావు.

త్రాగు — మిత్రమా ! నన్నురకొనిరా ? అందఱుము ఒక్కచోటనే
యుండము నన్ను విడచి పెట్టి నేనొంటరిగనుండఁ బోవుచున్నావా
సమానదశి వచ్చినప్పుడు నీకింతవిచారమెందులకు ?

గీ. కలదుమనకట స్నేహవ ర ర్గంబు తగిన
వసతులున్నవి మన కుప ర వాసబాధ
లేదచటభీతిలేనిక ర మీద వీర
లందఱును తొడుగానుందు ర రందు రమ్ము.

బం — అరే! పకడోరే అంటే గుడ్లల్ హుర్మి సూస్తావురేబే. ఈడు
బద్మాష్ వుండాడ్. (అందరిని పట్టుకొని తీసికొని వెళ్ళుదురు)

శ్రీమద్రంగము
శ్రీమద్రంగము

శ్రీ

శారదావిజయము.

తృతీయాంకము.

ప్రవేశము శారద:—రంగము—చీకటిగది.

దైవమా! నాగతి యెంతకుఁ దెచ్చితిని?

గీ. తల్లిచచ్చినఁ దండ్రి కాంశ తారవాస
ములకుఁబోయిన రాజ్య మొశరులు గొనినను
అన్నతోఁగూడినుభముగా శ నున్నదాని
యీగతిని వేఱుఁ జేసితే శ నేమనందు

ఈతుచ్చుఁడు నాపాలిట నెటుదాపురించెను? నీతండ్రి నిన్నుబాడ భాగి
తిఁజెంది తీసికొనిరమ్మనెననిచెప్పి మోసగించి తెచ్చి యీయింటఁ బడ
వైచి అయ్యో! కాముబాటికిలోనై యింతటి అన్యాయమునకుఁ బాల్ప
డియెనే? ఈమాయ వ్యూహంబిటుల పన్నునని యెఱుంగక మోసపో
తినే? అయ్యో! నా కేచట దిక్కెవరు! శరణాగతవత్సలబిరుదాంకితుఁడ
వైన యోక్ష్మణ! ద్రౌపదీమానసంరక్షకుండవగునీవు ఆర్తావనదీక్షౌ
పరతంతుఁడని విఖ్యాతిగడించియాదిక్కులేని పక్కి యిక్కరణిని బా
క్కుచుండ ముక్కులంగొని దిక్కయి బన్నంబునుండి తొలంగించుట

నీకొక్కఁ యకార్యమే— (అన్ననుద్దేశించి) అన్నా! మాధవా! నే నే
కాకినై యెటనుంటివో యని యెంతవెదకుచుంటివో! కాన్పించనైతి న
ని యెంతతల్లడిల్లుచుంటివో! దిక్కు లేనివాడవైతివని యెట్టిఘోరకార్య
మునకు పక్రమించితివో! ఏమనితలంతును! ఎంతనివిలపింతును! నాయీ
వార్త నీకుఁ దెలుపువారెవ్వరు? నీయునికి నాకెఱిగించువారెవ్వరు? ఓ
శశిదివాకరులారా! ఓతారలారా! ఓమేఘములారా! ఆకాశసంచారులు
గదా! ప్రపంచమంతయుఁ దిలకించుచుందురుగదా! నాయీదీనావస్థ
ను విలోకించి నామొరాలకించి యీకూర్చులవిపరీతచెయ్యములఁ దిల
కించి నాసవణోదరునితో వచియించరాదా? నేనున్నయితావును వాని
కిఁ గనఁ జేయరాదా? అయ్యో! ఎవ్వరును నాకూయి నాలింపరైరే ఓ
సూర్యచంద్రసత్త్రమేఘంబులారా!

గీ ఎట్టిపాపంబుజేసితి శ నేను తొల్లి
ఎవరికెడబాటుజేసితి శ నిప్పుడిట్టి
దుర్గతులపాలుఁ జేసి నా శ తోడ నెవరు
మాటలాడరు నాగతి శ మాటయేమి?

ఉ॥ చీకటికొట్టునందు నను శ జేర్చియెఱునిమనంబుదిగ్గిప్పిన
న్నాకపటాత్ముతోడఁగలి శ యంగనుజేయఁజూచుచుండమీ
రీకుటిలప్రియత్నముల శ కెంతయుమానముదాల్చియుందుర
య్యో! కలుషంబటంచు మది శ నూహ యొనర్ప రిదేమిపాపమో

గీ. ఆర్యమతసాంప్రదాయము శ లంతరింపఁ
జేతురా! ధర్మమడుగంటఁ శ జేతురా య
ఘంబువృద్ధిగఁజేతురా శ ఖలులతోడి
జగమునెలఁబెట్టఁజూతురా శ సర్వసాక్షి
నాఁకిజంకరెమీకున్య్యా శ యంబులేదె?

అహ! ప్రపంచధర్మమెంతటివిపరీతదశయందున్నయది

సీ. నూనృతంబునశించె శ శుంతలుజెచ్చెరి

కల్లంగదులువిస్త శ రిల్లుచుండె

కులసతీమణులయు శ దోషలుమితమీతె

ప్రబలెనధర్మంపు శ వర్తనంబు

అత్మలాభపరాయ శ నాభిలాషులమీతె

దానధర్మంబులు శ దగ్ధమయ్యె

పాంథులబల్మిని శ బట్టిదోచెనువృత్తి

చోరులకు సదా శ చారమయ్యె

కూడవని నోరుబెట్టుక శ గోలవెట్టు

వారికాబండబూతులా శ ధారమయ్యె

క్రమముగా నివ్వె ప్రబల జ శ గత్తున కింక

ప్రళయమబ్బకవర్ధిల్లు శ పథముగలదె.

పోనిమ్ము! ఏదోయొకవిధంబుగ నాయవస్థను సమర్థించుకొని యుందుమని
దాదాపు రెండువత్సరంబులనుండియు యీదురాచారసంపన్నుని గృ
హంబునఁ జాకిరికత్తెనై యల్లాడుచుండ యీదేశీయున కిట్టివిపరీతబుద్ధి
పుట్టనేల? పుట్టెనో యిదిసీకుఁ దగవుఁ గాదని యెంతప్రాల్మలిన విన
క వృద్ధవేశ్యాంగన నుకదానిని నాకంటఁగట్టి గుక్మీతులఁ బ్రబోధింపఁ
జేయునేల? చేసెనుఁగా! దానికిఁగూడ హితముపదేశించితివే! వినకుండ
నుదా! యుక్తాయుక్తవిచారణశూన్యురాలై నన్నీగతిహింసఁ బెట్టుటతగ
వగునా? సుక్షత్రీయవంశంబున నంతటి మహారాజునకుఁ గూతునై జ
న్మించి చిట్టచివలుకు

ఉ. నీతియొకింతలేక నతి శ నీచతమంబగువృత్తిలో నప

ఖ్యాతిగసంచరించినదు శ రాగతురాలికిఁ జిక్కినాను యీ

జాతికిఁజాలి ప్రేమయను ॥ సంగతిశూన్యమటంచెటిగిసి
వీతటి నూరకున్న నిక ॥ నెవ్వరుదిక్కగునాకు మాధనా!

(అంతటవృద్ధవేశ్యప్రవేశించి)

వమే! ఇప్పుడయినా నీబుద్ధి మరలినదా లేదా?

శార—ఇప్పుడుగాదు గదా, నీవువేయిసంవత్సరములు తలక్రిందుగ
తపమాచరించినను లొంగుదాననుగాననుకొమ్ము—

వృ—అంతేనా?

శార—ముమ్మాటికిని—

వృ—బాగుగానాలోచించుకొమ్ము— చెడిపోయెదవు.

శార—ఇంతకన్న నే జెడునదేమున్నది?

గీ. బంద గులుగలరనునాశ ॥ వదలిపోయె

తల్లిమ్మతిజెందె తండ్రియూ ॥ తపసియయ్యె

అన్నదూరస్థుడయ్యె నే ॥ నున్న నేమి

మన్నయిననేమి దిక్కులే ॥ కున్నదాన.

వృ—నీకు దిక్కులేకపోవుటయేమి?

ఉ. చచ్చినవారువత్తురను ॥ సంగతివట్టి దిగాన వానితో

ముచ్చటగాఁజరించినుఖ ॥ ముఖవడిగాంచుమువానిసంపదల్

హెచ్చు దరిద్రమాస్థితివ ॥ హించిదురంతపుకష్టమందగా

నిచ్చవహింతు వేల? విను ॥ మీహిత మోసి పిశాచమా యిక్క

శార—అమ్మా! రవంతయేనిచలింపనినాహృదయంబును నేలమరలిం

పఁజూతువు? మోసకార్తయై నీతండ్రినినుఁజూడగోరి తీసికొనిర

మ్మని నన్నుబంపెననిచెప్పి నమ్మించి యీపురంబునకుఁదెచ్చి

తనయింటఁ జాకిరికత్తెగనుంచుకొని యీగతిని కానువృద్ధకు

లోనగుటఁ దగవా? చూడు—

గీ. క్షత్రియకులంబునకుఁగళం శ కంబుబెట్టి
పరసతీమణులనుబల్చి శ బట్టిచెఱుపఁ
గోరువాఁడొకొ? గలరె యీ శ తీరుచేయు
పాతకులు రాచకొలమందు శ నీతిలేక

వృద్ధ—ఓసీ చెకలీ! నయంబున నెన్నిబోధించినను వినని నీవంటియూర్పు
రాలి కిట్టి శిక్షయే ఫలితము సిరిరా మోకాలడ్డు మూర్ఖులుందు
రా! త్రాగ లేనిపిల్లి బోరగిలద్రోసికొన్నటులగానున్నది నీచంద
మంతయు; నీకీశిక్షచాలదు. నిన్నేమిచేసెదనోచూడుము.

శార—అమ్మా! ఏమిచేసెదవు?

గీ. కొట్టెదవు దిట్టెదవు బల్చి శ గట్టి వాత
పెట్టెదవు అంతమాత్రాన శ విబుధలోక
మునకుమచ్చనుగల్పింప శ మూర్ఖురాల
నగుచు లొంగుదునే యట్టి శ యధమునకిక.

(అంతఃస్థారవర్మప్రవేశించి)

ఏమే! వదరుచున్నావు? అధమునకులొంగుదునా, అనియా! లొంగవా?
లొంగవా! మదీయబాహుబలశౌర్యంబుల నెఱుంగక నింతగారేగుచుం
టివి. నిన్నులొంగఁదీయుట నాకొక లెక్కయా? వినుము!

గీ. పోని యేటికి నేనాటి శ కేని నీకు
మారదా డెందమని పూన్కి శ మాని యింత
దనుక నూరటజెందిన శ దానికీవు
కోధ మెక్కించుచున్నావు శ కుటిలురాల.

గీ. పెట్టరానట్టిబాధలఁ శ బెట్టి గట్టి
పట్టుబట్టి మనోరథం శ బెట్టులేని

దీర్ఘకౌసకున్న నాదగు శ తెలివితేట
తేల? నానుప్రతాపముం శ కేలఁ జూడు.

గీ. అన్నివిధములఁదగియుంటి శ వనుచునెంచి
దుర్భరంబగుచుస్థి శ తోడనుంటి
వంచుఁదలపోసి యెటులేని శ మంచిదశకుఁ
దెత్తుమని జాలివహియించి శ మెత్తదనము
జూపనిర్లక్ష్యమాయిత శ పాపురాల.

గీ. దిక్కులేనట్టి దానవీ శ విక్కడ నెవఁ
డడ్డముగవచ్చు నా ప్రతా శ పాతిశయము
జూపుచుండఁగఁ గాన నో శ పాపి! యేల
నంతదూరముదాక హృ శ దంతరమును
మార్పుకొని యింకనేని నా శ మాట వినుము

13

కమాచు—రూపకం

శార హా! హా! ఎంతమోసమామెను-హరిహరినే నేమిసేతు।

యోహితుఁడై వచ్చెడు నీ-మూర్ఖు నెటులగెడ పెదవో ||వో||

శార నుగించెదనంచును ననుబెద-రించుచుఁగారులుప్రేలుచు।

వంచనగతిఁజూడసాగె-పాలింపఁగరాఁగదయ్య ||హా||

కూర నారీమణి మొండితనము-నాకడనాసాగుటయే।

తీరునదైవమునను బా-ధించునెకనుగొనెదఁగాక

శార పరవసితలసాంగత్యము-హంఛించుటపాతకమని।

భావమునదలంచలేక-పాల్పడితివెయపకృతికిటు॥

కూర పాపమొ పుణ్యమొనిను-బల్వంతపరచియైనహృదయ ॥

తాపముఁదీర్చుకొనెద నీ-తాతయెవడడ్డమువచ్చునో॥

శార—అయ్యా! నాకీకష్టములు కష్టములుగావు నేనుత్తమకులకన్యకను

అవివాహితను; మోసంబునఁ దెచ్చిలివి. నన్నీలాగున నిర్బంధిం

చుట నీకు ధర్మముగాదు. పరసతులపై మాతృభావము జూపవలయునని మనయాశ్చర్యధర్మంబు లుద్ఘోషించుచున్నవి. అట్టి ధర్మనిరుద్ధకార్యంబు లాచరించి యిహపరంబుల కేలఁ జెడియొడవు? నీనా, వివాహీతుఁడవు. సిరిసంపదలుగలవాఁడవు. నీసతీమణిని పగు లిటులనే బాధించినచో నీకెంతనొప్పిగనుండును! ప్రపంచంబున మానవులమై జన్మించినందులకు సత్కిర్యాచరణులమై యశశ్చంద్రికలు నుదిక్కుల పడంబించులాగున జూడవలయుచుగాని,

గీ. త్రాగుబోతుడనంబు జూర దమును పరస
తీమణుల సంగ్రహించుట ర తీవ్రకోప
మునఁబరులహింసఁబెట్టుట ర యునుబొనర్చి
క్ూరుడనులోకనిందలఁ ర గోరఁదగునె

14

అట్టి పాపకర్ముల దండింపఁబైన దండధరుండుగలండని భయంబందవలదా? భగవంతునకు వెరువవలదా? మఱియు;

గీ. నీపయినిపేమిమా లేదు ర నిన్నుగూడి
సుఖము లందఁగమదికిఁదో ర చుటయులేదు
అట్టి యనురాగమే లేని ర యట్టిదాని
నెందులకు శాధపెట్టెద ర వీవు చెపుము.

15

అంతమేకాక నన్నాయని బిలుచుదానిపై భ్రాంతిజెందుట యుక్తముగాదు. లోకమున నెవ్వరేని తమసోదరీమణులపై మరులుగొనినవారు గలరా? అట్టిదురాశ వేశులగతి యేమైనదో మనకెందటి చారిత్రములు ప్రామాణికములై కన్పట్టుచున్నవి! కాన,

చ. కులమునముద్ధరించుకొను ర కోర్కెయెగల్గిన సాటివారిలో
పలఁ దలయెత్తుకొదిరుగు ర వాంఛయెగల్గినఁ గీర్తిచంద్రికల్
నిలుపుకొనంగ నెంచిన మ ర నీషులమెప్పులనందఁగొరినన్
దలఁపకు మిట్టి దుష్క్రియలఁదాల్పుము నీతి,వివేకమున్ మదిన్

కూర—నీపాటిహితములు నాకుఁ దెలియకఁ గాదు! నీవు కన్యకామణి వనియే నిన్నుఁ గామించితి. పురుషులకు బహుభార్యలను బడయుట మాతనముగాదు. నేను ప్రథముఁడనుగాను. నీమూర్ఖతను గాంచియే నీకిట్టిశిక్ష విధింపవలసినదనినది. నీవు త్పితృయ కాంతలైనను నీపట్టుదలను మాన్పించవలెననియే నన్ను జేబట్టుకట్టులొనర్పవలయుననియే.

గీ. వేశ్యకటులొప్పగించి నీ శ విధము మారు
యత్నములొనర్చుమని చెప్పి శ యటులవినక
పోదువేనియుఁ దగినట్లు శ బుద్ధిజెప్పి
కోర్కెదీర్చుమటంచును శ గోరనయ్యె.

కూర—ధర్మవ్యతిక్తకార్య మొనర్చుటకు నామానసం బంగీకరించనప్పుడు నీవెవ్వరికొప్పగించిన నేమి? ఎట్టికఠినదండనల విధించిన నేమి? అంతమాత్రంగిబుననే మానసంబు భరించు ననుకొంటివా!

గీ. త్పితృయకులాంగనను అందు శ కన్యకామణిని
యభంబుశుభంబెఱు శ గనిపవిత్తు
రాల నన్నిట్లు వేడఁగా శ రాదటన్న
వినవు నీమానసముమార్పు శ కొనవదేమి?

గీ. దీననై యొంటిగా నిట శ దిక్కులేక
నున్నదాన నటంచు నే శ నన్నిగతులఁ
దిప్పులను బెట్టిననుగాని శ ముప్పులేదు
పైన దైవగబు లేడె కా శ పాడరాడె.

గీ. పాపచరితులు బొనరించు శ పనులవెంత
కాలమో నిల్వనేర వి శ క్కలియుగమున

పాపమేనాటికేనియు శ బ్రద్దలగుచు
ధర్మమేనిల్పు నాచంద్ర శ తారకముగల!

కూర—ఓసీ! వేశ్యనూతా! దీనియూగడము మఱిత హెచ్చైనది.
దీనికిఁదగు ప్రియశ్చిత్తమొనర్చి మస్మనోరథమొడేర్చుకొను తె
రువాలోచింతము. నావెంటరమ్ము (శారదతో) ఓమూర్ఖురాలా!
నీకు వినాశ కాల మాసన్నమగుటఁ బట్టియే మామాటలు నీచె
వులదూరకున్నయవి నీకర్మబునకెవ్వరేమిచేయఁగలరు? అను
భవింపుము. నీయంతటనీపు పశ్చాత్తప్తుగాలవై క్షమాపణ
వేడుకొను సంతదనుక నీకిదియేశిక్ష. (వెడలును. వేశ్యనూ
తకూడ వెంటఁబోవును.)

శార—స్వగతము) ఈనారాత్ము లెంతబాధించినను కలుషంబగు
వారి పథంబుదొక్కుచుననియే వారియభిప్రాయముగాఁబోలు.
ఓదయామయా! పరాత్పరా! సకలంబునకును నీవే సాక్షిభూ
తుండవుగదా, నావిషయంబునఁ బాపపుణ్యవిమర్శనం బొన
ర్చి న్యాయంబుఁ బ్రసాదింపనశక్తుండవా?

మోహన—ఏకతాళం

ఈశ్వరనీదయ కెదురుచూచునునుంటి ఏలాజాగుచేసినన్!
జననీజనకునీసో దరునీగోలుపోయి ననటలొందుచునిట్టు || ఈ||
కూరుఁడుజంకూగొంకునులేకనన్ననయీ వంచన పాలైతి నీ

తీరుఁ బాధింప దిక్కేదిసీకన్న || నీ||

సీ. అలనాఁడు రచ్చలో శ పలనార్తయైవిల
పించుజాగ్రపదిని ర శ క్షించినావు

పలువిధ బాధల శ పడునాడువేడిన

ప్రహ్లాదునట్లు గా శ పాడినావు

కరిమకరికీఁజిక్కి శ గాసిలిప్రార్థింప

మరువుగాఁ బరువెత్తి శ ప్రోచినావు

దనుజులఁబరిమార్చి శ మునిసంఘమునుబోచి

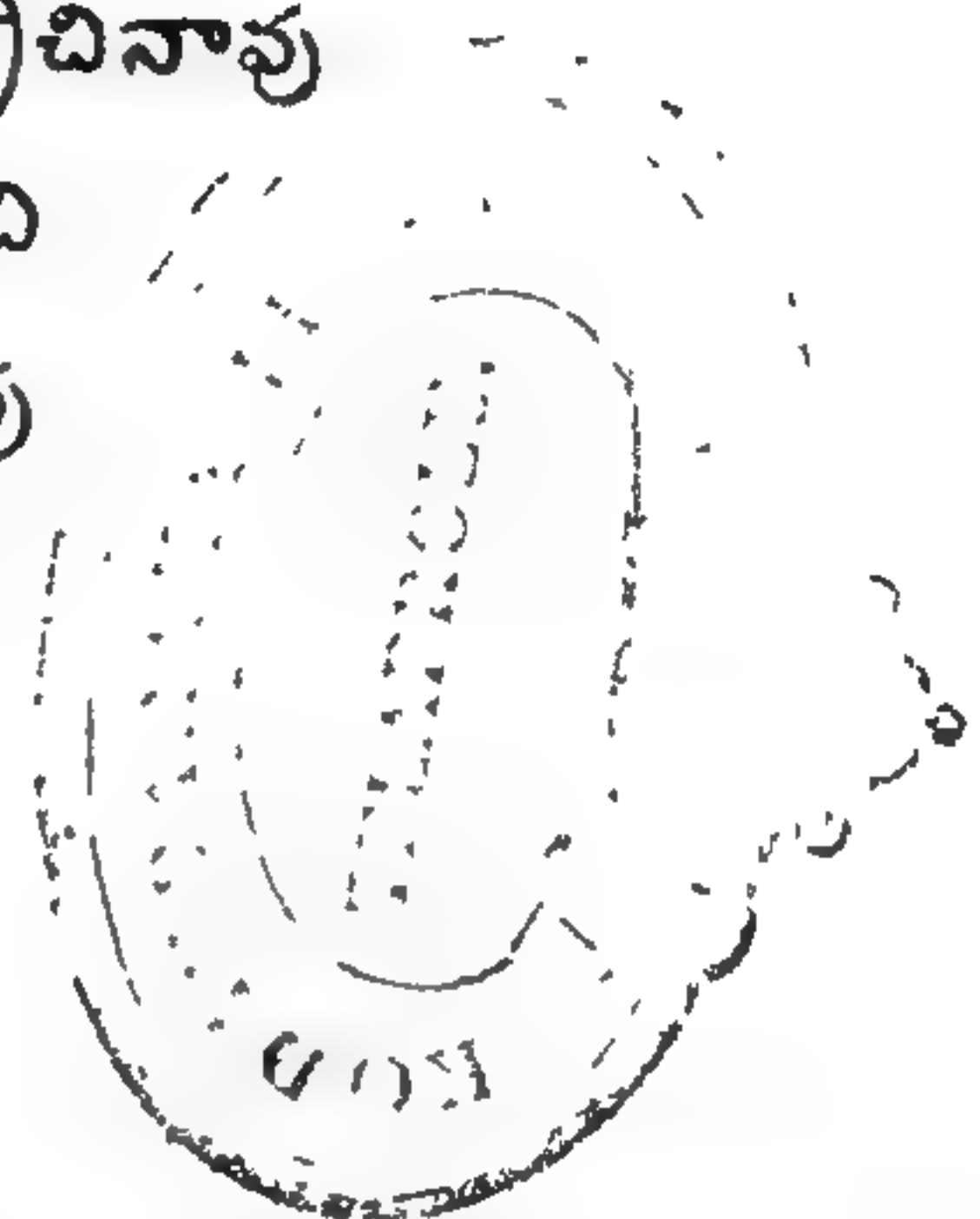
మించిఁకీర్తిగా గ శ డించినావు

గీ. అనదనైయున్నవాడు కు శ య్యాలకించి

క్రించుదనమునుమాని ర శ క్రించకున్న

సున్నయే నీదుబిరుదంబు శ లన్ని నీవ

చేసినఘనంబులు హుళక్కి శ వాసుదేవ.

కాన రమ్మ. ఆదరంబున నామొఱాలించిరక్షింపుము. ఈనీచకులజరా
లు పెట్టుచున్న బాధలకుఁ దాళలేక నివ్రాహరంబులకు మోమువాచి
యహర్నిశలును నీవే శరణ్యమని వేడుకొనుచున్న నన్నుద్ధరింపుము.

(అంతః గీర్తివర్మ ప్రవేశించును.)

ఎక్కడిదీయార్తధ్వని! కంఠస్వరమును బట్టి చూడ నాఁడుది యెవ్వరో
ఆర్తయై పలపించుచున్నట్లు లున్నయది. (అటునిటుఁ జూచి) ఓ కాంతా
శిరోరత్నమా!

గీ. ఏదినీయూరు నీనామ శ మేది పతి యె

వండు చీకటికొట్టునం శ దుండి యిటుల

బొగులఁగతమేమి నీమది శ దిగులువీడి

పలుకుదేని సహాయంబు శ నలుపువాడ.

శార—ఆర్యా! తామెవ్వరో మహాపురుషునివలెఁ దోచుచున్నవారు

మీరెవ్వరైన నేమి గాని నావృత్తాంతఁబువినుఁడు. పిమ్మట

మీకుఁ దోచిన సహాయంబొసర్చుఁడు!

గీ. తండ్రి విక్రమవర్మ నా శ తల్లి సత్య
వతి నివాసము బాహు శ బలపురంబు
తల్లిమృతిఁ జెందెనాదగు శ తండ్రి కాన
నంబునఁ దపస్సుచేయుచు శ న్నాడుదేవ !

గీ. రాజ్యము హరించెబరులు, బై శ రాగులమయి
బిచ్చమెత్తుచుఁ గాలంబు శ బుచ్చుచును స
హోదరుఁడు నేనునున్ గూడి శ యుండఁ గూర
వర్మయే తెంచె మాదు ని శ వాసమునకు.

గీ. వచ్చి మాయన్న లేనట్టి శ వార్త నెఱిగి
చూడఁగాఁగోరి తండ్రి వా శ తోడవెంటఁ
బెట్టుకొని రమ్మనెనటంచు శ మెట్టుబెట్టు
కొనివచ్చుచుచు నను తోడు శ కొనుచువచ్చె.

ఎంతదూరముండచినను నాతండ్రిజాడయే గానరాదయ్యె. ఈపురంబున కెట్టులెట్టులోఁ జేర్చి నీతండ్రి గాన్పించలే దేమిచేయుదునని వచించి తనయింటఁ జాకిరికత్తియగా నుంచెను. ఇట్టులుండనుండ నొక్కనాఁడి కూరవర్మ దన్ను జేపట్టుమని నిర్భాధింప నేనొల్లము నన్నొక్కవేశ్యమాతవశంబొనర్చి సామదానభేదదండో పాయఁబుల నన్నులో బఱచుమని చెప్పినంత నావృద్ధవేశ్యాంగన యెన్నియో దుర్బోధనల మొనర్చి పలు తెఱంగులహింసించెను. క్షత్రియవంశంబున జన్మించినదాన నగుట బూతులజాతియగు నీవేశ్యలయింట భుజించుటకు మనంబొప్పుమియు నాకుఁ గల్గిన మహాపదలొక్కలొక్కటిగఁ దలంపునకువచ్చి గర్భనిర్భేద్యమగు విచారముప్పొగ నానిద్దుర నశించుటయు నారమామనోహరుని తలంచుకొనుచు నాకొఱకు నేను గానరామి యడలుచున్న నాసహోదరుని గూర్చి తల్లడిల్లుచు కష్టపరంపరలపాత్ర యీరీతి

బొక్కుచుండ జాలిమూల, నీతి విడచి, కరుణలేక, ధర్మవిమూర్తులై,
పాపభీతిని విడచి యిశ్చైఃకున. చీకటికొట్టునఁ బడవైచి తాళమువై
చి పోయిరి. ఈవిధముగానైనఁ గృశించి కృశించి ప్రాణముం బాయుదు
మనుకొన్నను ;

గీ. అనాదినంబును వచ్చి న శ్చ న్ననఁగరాని
భాషణములాడి, విపరీత శ్చ భయముపెట్టి
పొడిచెదము చంపెదమటంచు శ్చ మూర్ఖులు పొన
రించు చెయ్యములేమి వ శ్చ చించుదాన.

కీర్తి—హా! ఎంతటి యాపద సంభవించినది! (తలయూచి) సరే.
కానిమ్ము. ఓనూనవతీలలామా!

గీ. స్వకులధర్మంబులను బూర్తి శ్చ పాలొనర్చి
కాంతలను జెట్టుఁబూనుదు శ్చ రంతకులెవ
రేని వర్ధిల్లిరే ధాతి శ్చ లోనఁ గాన
భీతివిడనాడి నీవు నా శ్చ వెంటరమ్ము.

ఇదె తలుపును బద్దలుచేయుచుంటిని (తప్పువిలుగదన్నును)

శార—(ఈవలకువచ్చి) మహాత్మా! ఈయాపదనుండి తొలంగిందిన
మీకు నేనేమిప్రత్యుపకార మొనర్పఁగలను?

కీర్తి—నతీమణి!

గీ. ధరఁ బరోపకారార్థ మి శ్చ దంశరీర
మనెపనార్యోక్తిఁగాపాడు శ్చ కొనెడివాఁడు
ప్రత్యుపకృత బొందగా శ్చ వలెనటంచు
వాంఛతోఁబరులకు సాయ శ్చ పడునె చెప్పుమ.

అదియుఁగాక నేనొనర్చినది యేమంతమహాద్భుతకార్యమని ప్రత్యుప
కారమును బొందెదను? చూడు,

గీ. దీనసంరక్షణాబుచు శ దేశరక్ష
 ణంబు కులధర్మసంరక్ష శ ణంబు క్షత్రి
 యాన్వయముచకు ముఖ్యకా శ ధ్యుబులగుట
 నిలుపుకొంటిని కులధర్మ శ ములఁ బడంతి.

నాయొనర్పవలసిన ధర్మబింకను బూర్తియేకాలేనుగదా!

శార—మహానుభావా? ఇంకేమికలదు? కారాగారవిముక్తురాలినిగా
 నెనర్చితిరిగదా!

కీర్తి—భామాశిరోరత్నమా! ఉన్నదంతయు ముందే గలదు:—
 వినుము.

గీ. స్వకులకాంతగదా యన్న శ జాలితేక
 పాపకృత్యంబుగద యన్న శ భయములేక
 శిష్టలేమందురో యన్న శ సిగ్గులేక
 చెనటి యెనట్టివాని హ శ ర్షింపఁదగునె?

గీ. ఇట్టి దుష్టుని విడనాడు శ దేని యింక
 నిట్టికృత్యంబు లెన్ని చే శ యించువాడొ
 ధగధగల్గొల్పు నాను శ శస్త్రమున నాని
 మస్తకంబునుఁ గూల్చక శమానఁగలనె.

గీ. గర్భనిర్భేదకంబగుఁ శ గాదె యిట్టి
 కూరకృత్యంబులఁదలంచు శ కొన్నయపుడు
 యిపుడునాదేహమునఁ గోధ శ మినుమడించి
 శందరించుచునున్నది శత్రుంప వాని.

కాననోయబలా! యిటువినుము.

గీ. ఏను క్షత్రియకులజుడ శ నేనిశౌర్య
 వంతుడనయేనిధర్మప్ర శ వర్తకుండ

నేని రేపటిలోపల నీ వాని దుగించి
ధర్మమున నిల్పుకొందు కా. నీ తాలలామ

అప్పటికి నావిధి కృత్యము నెరవేరినట్లు—

శార—ఆర్యా! ఈకాంతకైతామేల యింతటిశ్రద్ధవహించి కష్టపడవల
యును! అద్వైతాత్మునితో! బగ యేల బూనవలయును.

కీర్తి—వింతమాటంటివి. ఆదురాత్మునిపగ యేలయనియూ?

గీ. కత్తినిటుచేత బట్టి యు నీ శ్మశ్రులగుచు
పాపకృత్యంబులొనరించు నీ వారితలల
నెగురవేయక విడిచెద నీ నేనినాదు
తాత్రమేటికి నాజన్మ నీ సఫలమేది.

ఓకాంతా!—మనమింకను మాటాడవలసిన సంగతులున్నచో నావల
జూచుకొనవచ్చును. ముదిటనుండిపోవుట యుక్తము. బయలు
దేరుము.

శార—చిత్తము. (తనలో) ఇమ్మహానుభావుని జూచినప్పటినుండియు,
నాహృదయంబునఁ బ్రేమబీజమకురించుచున్నది. ఈపుణ్య
దు నాకొనర్చినయమూల్యోపకారమునకుబ్రతుకృపకృతిగనాఁ
శరీరమాను గానుకగా సమర్పించి ధన్యురాలనౌదునుగాక!

(ఇరువురును నిష్క్రమించుచున్నారు)

శ్రీ

శారదానిజయము.

చతుర్థాంకము.

ప్రవేశము:—మాధవనర్మ:—

అహ! కూరాత్మరాలు మేనయత్త యెంతకట్టడి కార్యమునకుఁ బూను
కొన్నయది.

గీ. బందుగునటంచుఁ దలపక శ పాసభీతి
వదలికాతిన్యమునుబూని శ వదలుఁడితని
నట్టనడిసంద్రమందని శ నావికులకుఁ
జెప్పఁబంపించెభలులకు శ నుప్పగించి.

అయ్యుర్దాయమున్నంతదనుక నెవ్వరెన్నికవ్వంబులఁ బెట్టినను ప్రాణము
లుపోవుగదా ! ఆమెకునాయందింత యసూయజనించుటకు
నేనునర్చిన పాతక కార్యమేమియునులేదే ? విద్యాబుద్ధులుగఱ
చుటయందు నేను ముందంజవేయుచుంటినియేగదా, ఆమె
కు నాపైఁగోపము! దానికి నేనా ఉత్తరవాదిని?

మ. తనపుత్తుండవివేకి యేటఁగత శ విద్యాబుద్ధులందారితే
రనుసామర్థ్యమగాకపోయె నణునూ శ దగ్గింజేనిచ్చాత్పిరినీ

సును నేబూని యెఱుంగనట్టియొడనీ శ్రీ క్షుద్రాప్రియకబూనుపే
లనెనామామయె యున్న యింటికడ శ్రీ నీలాగుక ప్రవర్తించునే.

ఇందామెదోసనూవంతయునులేను, ఊరక పిచ్చివాడనై వాపోయె
దనుగాని.

గీ. ప్రేవుచుట్టమేమేనత్త శ్రీ ప్రేమ మామె
కెట్లలుండును నామీదఁ శ్రీ బెట్టు చుట్ట
మగుట యేమనుకొందునో శ్రీ యనుచు మామ
యేమనునొయంచుదాల్చివ శ్రీ హించెనెటులొ.

అవును. నేను జీవించియున్నచో నావిద్యాప్రావీణ్యంబునఁ దనకుమా
రునిమించిపోవునుననియు! శీర్తివంతుడనగును ననియు నీర్ష్య
పుట్టినఁ బుట్టవచ్చును. కాని!

గీ. తనగృహంబుననుండ వ శ్రీ ద్దనివచించె
నేనియేమీదకోఁబోయి శ్రీ యెటులొబ్రతుకు
దెలుపుజూచుక జీవించు శ్రీ కరుణమాలి
ప్రాణములఁదీయఁబంప లా శ్రీ భంబదేవి.

నాయీవార్తనిని నామేనమామ మొంత తల్లడిల్లుచున్నవాడో? గదా!
ఆనాడు నన్నాయవస్థలోఁజూచి యాదరించి, తనయింటికిఁదో
డెచ్చిననాటనుండియు.

గీ. పరుషవాక్యమొక్కండేనిఁ శ్రీ బలికియెఱుంగఁ
డెన్నఁడునుకోపమును వహి శ్రీ యించలేదు
కొఱతయెద్దానియందుఁ జే శ్రీ కూర్చలేదు
ప్రేవుచుట్టముజూపించు శ్రీ ప్రేమమిదియ.

గీ. ముక్కుచునుమూల్గుచును శ దమబాక్కుసంబు
బోయెనంచునుయేడ్తురు శ బుద్ధిలేక
ఎపుడుపోవుపిశాచ మం శ చెంతొకోర
చూపుచూపించెదరు పెట్టు శ చుట్టములిల.

ఎట్టులెట్టులో మా మేనయత్తప్రియత్నంబులు భగ్నములై పోయినవిక
దా! ఈపురంబుజేరితి. ఇచట బలుసాకేనియు నేటుకొనితిని
ప్రాణములఁగాపాడుకొన వచ్చుచు. ఈపురమహాత్మ్యమేదియో
గాని చాలవిచిత్రముగఁ దోచుచున్నయది: (అటునిటుఁజూచి)
ఎవ్వరోవచ్చుచున్నట్టులున్నయది. వీనితోడఁ బ్రసంగించి యీ
పురవిశేషంబు లరయుదుఁగాక!

రాచభ—(ప్రవేశించి) ఈతండెవ్వరోగాని యొకరాకొమరునివలెఁగా
న్దించుచున్నాఁడు. ఈపురంబున నెవ్వరు ప్రవేశించినను
వారివృత్తాంతములుగూఢముగా విచారించుచుండుమని మా
శ్రోత్తరాజుగారియాజ్ఞ (ప్రకాశముగా) అయ్యా! మీది
యేయూరు!

మాధ—ప్రస్తుతమిచ్చటనే.

రాచభ—ఇచటకు నూతనముగావచ్చినట్లుల్లు యదే.

మాధ—అవును.

రాచభ—ఎచ్చటనుండి

మాధ—శ్రీరామనగరమునుండి

రాచభ—ఎందులకు?

మాధ—ఉదరపోషణార్థమై

రాచభ—అనఁగానుద్యోగముసంపాదించుకొనుటకన్నమాట.

మాధ—అవును కాని యిచటరాజెవరు? వానిప్రభుత్వమెట్లున్నయ
ది? నాకెటనేని యొకయుద్యోగము దొరకఁగలదా?

రాచభ — ఇచ్చటిరాజు కొత్తవాడ. శాసనములన్నియుఁ జాలకఠినములు. నీవంటివానికిఁ దగిన యుద్యోగము లిచ్చటనున్నట్లు లేమియుఁదోఁచుట లేదు.

మాధ — కొత్తవాడ మీప్రభువు? వానినామధేయము.

రాచభ — విక్రమవర్మయట.

మాధ — (తనలో) విక్రమవర్మయనగా నాతండియా యేమిచెప్పుమా? నాతండియేయైనచో శాసనంబులఠికఠినములుగనుండనేల?

గీ. సద్గుణంబులపోవు విశ శాలహృదయుఁ
డార్తజనరక్షకుండు న్యాత్ర యప్రదీప
కుండునాతండిగద యిట్లు శ్రీ లుండినట్టి
కఠినుఁడెవ్వఁడొనాతండి శ్రీ గాఁడుకాఁడు.

మాధ — నూతనప్రభువనఁగా నీయన కీరాజ్యపదవి లభించి యెంతకాలమైనదో? ఎట్లులభించినదో సవిస్తరంబుగఁ దెలిపెదనా?

రాచభ — అయ్యా! అట్టిరహస్యంబులఁ దెలుపుట రాజశాసనంబులకు విరుద్ధంబయ్యును నీపై నాకుఁ బొడమిన ప్రేమచేఁదెల్పునునా కర్జింపుము. విక్రమవర్మకు భార్యలేదు. కొండొక్కప్పుడు రాజ్యమేలినవాడటఁగాని దైవవిధివలన నారాజ్యంబునుగోల్పోయి తనకుమారుని, కొమార్తెను నెచ్చటచో విడచి తనంబులకైయరణ్యములకరిగినంత నచ్చటొక త్రాగుబోతు సాయసంపత్తిలభింపఁ దానుగూడనట్టి దురభ్యాసంబునకులోనై తపోభగ్నుఁడై కొండొక్కకారణంబున రాజదండనవిధింపఁబడి యేదోయొక గొప్పయుత్సవసందర్భమున నేరస్థులందరితోఁ గూడ విడుదల కాఁబడియె. ఆకాలముననే మారాజుగారు మరణించినందున మంత్రీసత్తముఁడొక యేనుఁగు తొండంబునకొక పూలహారము నలంకరించి యాపూలహారమెవ్వరిమెడలో వేయునో వారికిరా

జ్యోపదవినుసంగునటుల నియమమేర్పఱుప నా యేనుఁ గాఘా
లహరము నీవిక్రమవర్మమెడలోవైచెనట. తత్కారణంబున
వీనికిరాజ్యంబు లభించినది. ఎంతయోకాలముగాలేదు.

మాధ—ఓయీ! అట్టి నియమమేర్పఱచిన యమాత్యశేఖరుఁడున్న
వాఁడా?

రాజభ—ఆతఁడుండిన పరిపాలన మిట్లేలయుండును? తనకురాజ్యపదవి
లభించినతోడనే యాయమాత్యుని వదలించి తనకు సురాపా
న మలవాటుపఱచిన నానికిఁ బ్రధానమంత్రిత్వమిచ్చె. త
త్కారణముచేత యీపురం బీగతినున్నయది. చూడుడు. మా
రాజశాసనములు!

మ. సురద్రాగంగ నెవండయేని మదిన్ శ సుజేదినన్ పెద్దలం
దఱుపూర్వ బదిదోనమంచనిన శా శ్రుంబుల్ ప్రబోధించినన్
పరనారీమణులెవ్వరైనను సరే శ బంధించి తోడైచ్చి భూ
వరుసాన్నిధ్యముఁ జేర్చకుండినను జీ శ వంబుండదెవ్వారికిన్.

మాధ—(తనలో) ఈకూరశాసనములఁ గల్పించి జనాభిని పీల్చిపి
ప్పిచేయుచున్న వాఁడు నాతండియేగదా! ఛీ! ఇట్టిఛండాలుని
రాజ్యంబుననిక నిలువరాదు. అయ్యో! తండియే! తండియైన
నేమి? మరి యెవ్వరైననేమి?

గీ. మానమభిమానమునువీడి శ దానధర్మ
సంగతులనాశమొనరించి శ సత్యనియతి
వదలి యారీతి మండుడై శ బ్రదుకువాని
మొగముఁ జూచుటఁ బాతక శ మగునుగాదె.

గీ. భారతావని జనియించి శ ప్రామినుకుల!
ననుసరింపక దుష్ట కృ శ త్యమొనానర్పు!

చేసెయిలను బట్టవేగ ర శిక్షింపఁదగును :

గాని విడచిన కలుగ దే ర హాని పఱజకు.

ఇట్టి పరమపాతకచరిత్రుని చూడఁబోవుట యుక్తముగాదు. కావున నే క్రియనైనఁజూచి యిది నీకుఁ దగదని మందలించి నీతివంతుని గావింపఁబ్రయత్నింతును. వినకుండెనా!—చేయవలసినపని చేసి త్పత్రి యకులంబునకు వన్నెఁదెచ్చి ధన్యుఁబ్రతిష్ఠించెదఁగాక. (ప్రకాశము ముగా) ఓయీ! మీరాజుగారిని సందర్శించి పోయెదను

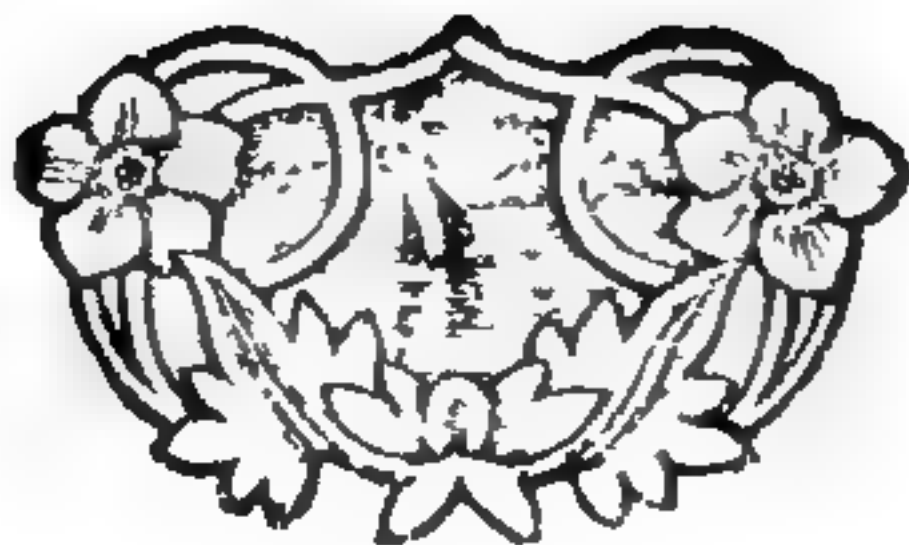
రాజభ—అర్యా! ఆమహానుభావునితోఁ బ్రవర్తించునపుడు తగిన జాగ్రత్తగా నుండవలయునుజూమా!

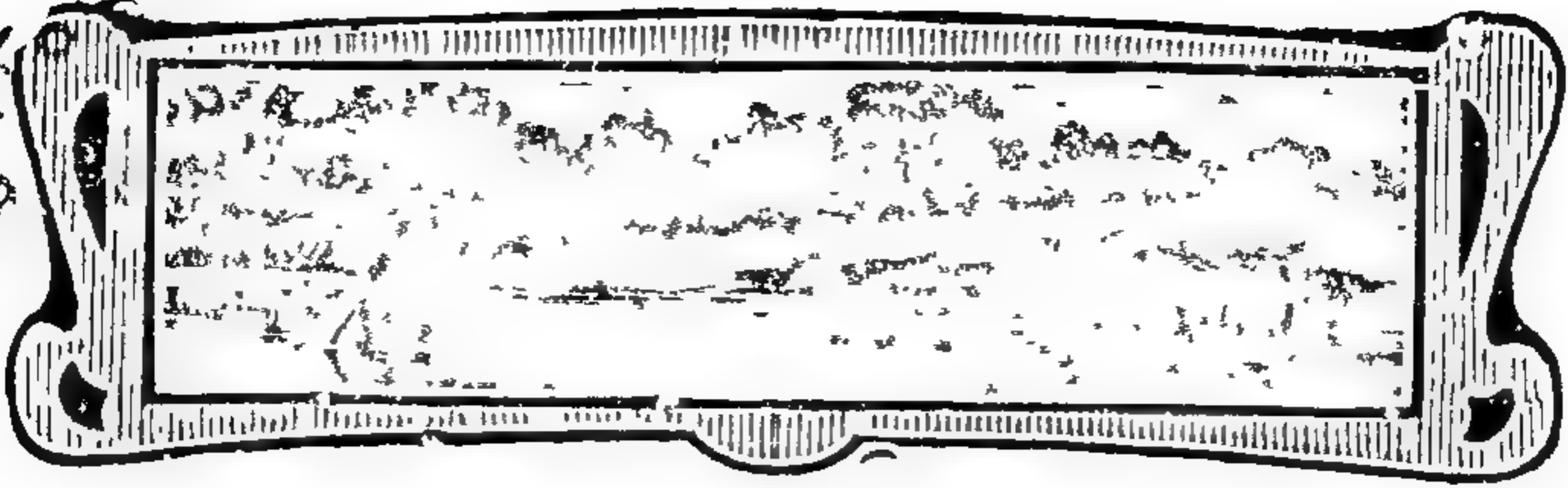
మాధ—అట్లనే. రాజ సందర్శనంబున కిది సమయమేనా?

రాజభ—(ప్రొద్దువంకఁజూచి) ఆహా! ఇప్పుడు సమయముగ నే యున్నది.

మాధ—అట్లున్నచోఁ గాలాతితంబేల? నీవు సిపనిమీఁదఁబొమ్ము. నేనను పెందలకడ రాజ సందర్శనార్థమై పోయెద.

(ఇరువురునిష్క్రమింతురు)

(శ్రీ)

శారదావిజయము.

పంచమాంకము:—

ప్రవేశము:—(సారాయముపాత్రతో విక్రమవర్మ, మాధవవర్మ)
మాధ—తండ్రి! మీరిట్లు నన్ను బ్రేరేపించుట బాత్తుగాఁ దగనిపని
సుమ!

విక్ర—దానిమహాత్మ్య మిటుంగ లేక యిట్లాడుచుంటివిగాని.

మాధ .. దానిమహాత్మ్యప్రబోధము గూడ నెందులకులెండు. పరమ
పావనమగు సుతుత్రీయ వంశంబునఁబుట్టి భారతీయుల మనిపిం
చుకొని తిరుగుచు నాత్మగౌరవమును విసర్జించి, మానాభిమా
నంబులఁ బితృజించి, పలుపురకు బుద్ధిజెప్పఁదగిన నునమేయి
ట్టి కట్టడికార్యంబులకు నడుచుఁగట్టుకొని సిద్ధపడుచుండ నింకఁ
దక్కుఁగలవారల గతియేమి? చూచుడు. పురంబంతయు నె
ట్లులున్నదో!

సీ. ఏప్రక్కఁజూచిన ర యేని సురాపాన

చిత్తులై దుష్కృతుల్ ర జేయుచుండి

ఏవంకఁ దిలకించె ర నేని వేశ్యాంగనల్

సుజనులఁ జెలుపంగఁ ర జూచుచుండి

నదెస వీక్షించె శ నేని చోరులు పాంథ

కోటినిబల్కిసి శ గొట్టుచుండి

ఏటెంకిగనుగొన్న శ యేనిమాంసపురాసు

లనుబెట్టుకుని యమ్ము శ కొనుచునుండి

గీ. యిట్టి విపరీతకార్యము శ లెట్టుజరుగు

చున్నచోచూచి యెటులోర్పు శ చున్నవారొ

ఆర్యధర్మంబు లెటుమాయ శ మయెనెతండి

యింతఘోరముజూచి స శ హించుటెట్లు.

విక్ర—అటుల రాజశాసనంబు లేర్పర్చబడినవి. రాజచట్ట విరుద్ధంబు గ ప్రవర్తించినవారు శిక్షార్హులగుదురు. కన్న పుత్రుండవగు టచేతఁ దెలియక నీవట్టులాడుట విని యూరకుండనయ్యెఁగాని పరులకట్లు పలుక వీలులేదు.

మాధ—అట్లనే యగుఁగాక! నన్ని కార్యమునకుఁ బురిఁగొల్ప నేల ?

గీ. విబుధులిదిగూడదంచు వే శ విధులఁబల్కి

తగిన శాస్త్రంబులరచించి శ ధర్మమును ప

తిష్ఠనెనరింప నాటిని శ ద్వేషబుద్ధి

జూచి యారీతివర్తిల్ల శ జూడనేల?

ధర్మశాస్త్రవివారణ మటుండనించు.

గీ. నాకదిరుచింపదయ్యె యే శ నాడుగాని

దీనిజవిజూచియెఱుగ న శ ద్దాననేల

పట్టి బలవంతముగఁ ద్రాగ శ వలెనటంచు

గట్టిగా నెక్కి చెప్పెడు శ కన్నతండి.

విక్ర—లోకాచారమెఱుంగక మాట్లాడుచున్నావు కాని,

గీ రోవెలందుల యిండ్లకుఁ శ బోవునపుడు
తమ్మలమొసంగు మిగుల పేరే శ మమ్ముతోడ
కాపులిండ్లను గరణాలు శ కాలువెట్ట
నగ్గియుఁ బుగాకునిచ్చు మ శ ర్యాదకొఱకు.

అట్లనే వారివారి యాచారంబుల ననుసరించి వచ్చినవారల మ
ర్యాదఁజేయుట విధాయకంబగుటచేసి నావిధి నేనెనర్చుకొనవలెంగ
దా! కారవపూర్వకంబుగ నెసంగిన దెట్టివస్తువయైనను ఆదరించితిరవ
లెనుగాని తిరస్కరించఁగూడదు. అట్లు తిరస్కారభావము జూపినచో
మనంబున కెంతయో ఆదోశము కలుగును. మనస్సున కానందము
లేని జన్మము నిరర్థకంబు. ఆనందమునకు మించిన వస్తువు ప్రపంచం
బున నేఱొందులేదు. అట్టి యమూల్యమైనట్టి యానందం బనుభవిం
చుటకుఁ బ్రథమసోపానము సురాపానమేనుమా!

మాధ—తండ్రి! ఈధర్మోపదేశము మున్నెన్నఁడును నాకొనర్చి
యుండరైతిరే!

విక్ర—నేనుగూడ మొన్న మొన్న నేగదా దీనిపరమార్థమెఱింగినది?

మాధ—ఎవ్వరివలన?

విక్ర—ఎవ్వరివల్ల నెన నేమి?

మాధ—ఇయ్యది నేవించినవారికి ముక్తిచేకూలుదనియే మీయభిప్రాయమా?

విక్ర—అహా! నాసిద్ధాంతమంతియే!

మాధ—అంతియేగానిధర్మాధర్మవిచక్షణ మక్కఱియే లేదన్నమాట.

విక్ర—ఏకాలమునకేది యానందసాగరమున నోలలాడఁజేయునో అది
యేధర్మము. దానిని మించిన ధర్మము మఱిలేదు.

మాధ—తండ్రి! ఆనందమనుభవించుట టులఁగదు.

గీ, పక్వతివీక్షించి యానంద శ పడగవచ్చు
హరికథలవిని యానంద శ మందవచ్చు
పరులకుపక్వతి నానంద శ పడగవచ్చు
అథములనుగూల్చి యానంద శ మందవచ్చు.

మఱియు ప్రజాసౌఖ్యమే తనసౌఖ్యముగా యోచించి స్వీయ
గౌరవము నిల్పుకొని, యాత్మలాభపరాయణత్వమును బాహుదోలి
సత్కిరీయాచరణదక్షులై శాశ్వతానందపదవిని బొందవచ్చునుగాని
తాము చెప్పిన యానందంబు క్షణకాలానందము. పరమాసహ్యకర
ము. సిందాకరము. సజ్జనదూష్యంబు. ఇహపరసౌఖ్యనిరుద్ధప్రస్థ
నంబు. దైవశిక్షణాపాత్రంబు. అట్టి తుచ్ఛసౌఖ్యంబుల కాశించుట
పరమమూర్ఖంబు. చిన్నవాడనై తమమాటలలక్షింపక నెనురాదు
చుంటినని నాపైఁగినియకుము.

విక్ర—విన్నట్టు లథమదశయందు పీడివచ్చితిఁగదా ! దైవవశముచేతఁ
జాలకాలమునకు నిన్నుఁ జూడఁగంటినిగదా యన్నగౌరవభరం
బున నామాట నిరాదరింపవని యెంచి యెంత ప్రాల్మల్యము
న్నను నాహితంబు నీవీనులకెక్కకున్నయదే నాదుగురువునైన
దీని మాహాత్మ్యముఁ దెలిపించెద నప్పుడైన నంగీకరించుము.

మాధ—నాకన్నుల కమ్మహాసీయుని నేల గఱఁబఱచెదవు నాజన్మ
మొందులకపవిత్రపఱచెదవు. నన్నేల నిర్బంధింతువు. ఇహప
రంబులకేలఁజెరతువు. కులధర్మంబులేల నడుగంట జూతువు.
నామనంబునేల వ్యాకులతచే గృశింపఁజేతువు. దైవశిక్షణము
నకేల నన్ను పాత్రునిఁగావింతువు. నలుపురిచే నేల ఛీ ఛీ యని
పించెదవు. నిన్ను బలిమాఁబెదను. నీపాదంబులకు మొక్కి

దను. నాకిట్టి దురుపదేశ మొనర్చకుము. అధర్మము. అధర్మము. అధర్మము.

వికృ—కన్నతండ్రి! నన్న చనువుచేత నన్ను నిందించెదవుగాక. సకలసద్గుణవిరాజితండును, అస్మద్గుహాత్మముడగు నమ్మహానుభావునిగూడ నధిక్షేపించుచున్నాడవు. పూర్వాచారపరాయణులెవ్వరో యెప్పుడో వ్రాసియుంచిన యాపాదుధర్మముల నేకరువుబెట్టుచు మత్కార్యము అధర్మములని నిందించుచున్నావు. మీఁదుమిక్కిలి రాజశాసనంబుల ధిక్కరించుచు వదరుచున్నాడవు. దీనిఫలితమేమగునో చూచుకొనుము. ఊరకఁజెడిపోక నామాటవిని దీనినంగీకరింపుము.

మాధ—తండ్రి! అధర్మకార్యచరణతిరస్కృతికి నా కేమిఫలితము గలుగును. ఒక వేళఁ గలుగుఁగాక.

గీ. ఆపరాత్పరుఁడిది ధర్మ శ్రమనుచుఁదెలిపి
నిన్ను విశ్వాసమునఁజూచి శ్ర నన్నుఁబట్టి
ఘోరశిక్షలవిధియించి శ్ర కూల్చుఁగాక
నతనితను వాతఁడికొను శ్ర నయ్యతండ్రి.

గీ. ఇది యధర్మ మధర్మమీ శ్ర విట్టిపనికి
దిగకుమని యంతరాత్మ బో శ్ర ధించుచుండె
గానరానున్న సిలుగుల శ్ర కైననోర్తుఁ
గాని యీ కార్యమొనరింపఁ శ్ర గలుగఁజాల.

కావున నన్ను వేధింపకుతండ్రి!

వికృ—ఏమిరా! నీవుమూర్ఖుడవై వదరుచున్నాడవు నీయెడ నింకఁ గాఠిన్యమువహించినగాని ప్రియోజనమున్నటు : గాన్పింపకున్నయదే! మదీయమగుకోర్కె నీవుదీర్పవేని నీహృదయంబు

మాటి పశ్చాత్తప్తుడవగు నంతదనుక నిన్ను కారాగారబద్ధునిగావించెద. చూచుకొనుము.

మాధ—జనకా! ఇంతియేగద.

చ. జనకుడవంచు నీహితము శ శాస్త్రవిరుద్ధమటంచునె తమ
పణమును వేడి వేవిధులఁ శ బల్కిన వీనులఁ జేర్చకుండఁగా
రను నినుఁ జేర్చుచున్ బలుతె శ అంగుల బాధలఁ బెట్టుదంచు నీ
కినుకనుజూపె దేలఁ బరి శ కించఁజేవవమానైన న్యాయమున్.

శా. కారాగారమునాకు పాశమునునె శ కట్టెట్లు లెన్నెని జే
కూఱు జేసిన నాదు పాణములఁ గెల్పఁజూపు. ద్వారచారముల్
గోరన్ వీనులఁ జేర్చ దేశహితము శ అన్యవిచారముల్
శారిష్టంబులఁ బాఱదోలుదుగద యిట్లు ముమ్మాటికిన్.

అందులకిప్పుడే బద్ధకంకణుండనై బయలుదేరుచుంటిని—కర్మా
నుభవమూమ దప్పించుకొనుటకు నాతరముగాదుగదా. రానిమ్ము. రా
నున్నకష్టంబుల నెదుర్కొనియెదఁగాక.

గీ. పాపపుణ్యంబులరయుచు శ బరమకరుణ
జూపుచు త్రిలోకములనేలు శ చుండు మారుడు
న్యాయమూర్తిగఁజూచుచు శ న్నాఁడు మనసు
చర్యలన్నిటి నాతఁడే శ సాక్షిమనకు.

విక్ర—అవును. అతఁడే సాక్షియై నిన్ను సంరక్షించినప్పుడే చూచెదను.
లెమ్ము. అంతవఱకును నీవు కారాగృహవాస మొనరించుచుం
డుము. ఓరీ! ఎవరురా అక్కడ.

రాజభ—(ప్రవేశించి) దేవా! నెలవు.

విక్ర—వీఁడేతులకు నాయెదుట సంకలులఁదగిలించి తీసికొనిపోయి
మఱల నాయుత్తరువగువఱకును కారాగృహమందుంచుము.

రాజభ—చిత్తము. (పోవును)

మాధ—(తనలో) తండ్రీ! శ్రీమన్నారాయణమూర్తి!

మ, బ్రతుకాసింపను నాదుకష్టముల సొరక్షింపఁబ్రార్థింపనే
గతినైనఁ భరతార్విగుష్ఠియలఁ జరక్కఁబెట్టి సన్మార్గశీ
లత, ధర్మంబును న్యాయమునెలపి యా శ్రద్ధాదంబుచేకూర్చి ని
యాతినై పుణ్యముఁజూపవేడెదఁగద శ్రీ య్యా ధర్మసంరక్షణ.

ఓపరాత్పరా! సకలంబునకు సాక్షిభూతుడవై యింతకాలము
నుండియు నీధర్మపరాయణత్వమునుజూపక విన్నకున్నందులకు నిన్నే
మనుకొనవలయును దండ్రీ.

గీ. ధర్మసంస్థాపనార్థమై శ్రీ తండ్రీ! నీవ
యవతరించెనువని యాద్య శ్రీ లాడుచుండు
అదియెఁజమేనిప్రజపైని శ్రీ హృదినిలుపుచు
బిరుదమును నిల్పుకొనుమయ్య శ్రీ వేదకృష్ణ.

ఉ. కల్లుదుకాణముల్ బ్రబలఁ శ్రీశ్రార్యముమీతె కుతంత్రసంగతుల్
వల్లనునిండ నల్లిశలు శ్రీ పాపముహెచ్చయె రోవెలందులు
కొల్లఁగగొట్టుచుండిరి గనుం శ్రీ గొననేదెసనేనిగాననీ
వల్లనెగాని పాపమిఁక శ్రీ బ్రద్దలుగాదు హరీ! మహాప్రభో.

రాజభ—(ప్రవేశించి) దేవా! సంకళులఁదెచ్చితి.

విక్ర—అట్లయిన చేతులకుఁ దగిలించుము.

రాజభ—(అట్లొనర్చుచుండ)

మాధ—తండ్రీ! అధర్మకార్యమునకుఁ బూనుకొంటివి. దైవభీతివదలి
తివి. న్యాయమును బరిత్యజించితివి. పాపకూపంబునఁ బడిపో
వుచుంటివి. భగవంతునకెంతటి శ్రీమంతులైనను పాపాత్ముల
గుపట్ల దాక్షిణ్యములేదునుమా! నీవీకట్టడికార్యంబును తల

పెట్టుటకుముందు బాగుగానాలోచించుకొనుము. ధర్మప్రతిష్ఠా
పనకొరకు నెట్టికష్టంబులనైన ననుభవించుటకు నేను సిద్ధపడి
యున్నాడనుసుమా! పాపమేనాటికైన బటాపంచలగునని
నమ్ముము.

విక్ర—ఓరీ సేవకా! సీవింక పీనిని నావలకు గొనిపోమ్ము.

మాధ—చీ! నీవు నాకింకెక్కడితండ్రిని నేనెక్కడ పుత్రుండ
ను! నీమోముదిలకించినచో పంచమహాపాతకములుగూడ బుట్ట
గలవు. నీవు రాజువే గానిమ్ము నాకుఁ గొరతనే విధింతువుగాక.

గీ. భారమంతయు శ్రీహరి శ్రీ పైనివైచి
పోవుచున్నాడనీ పాప శ్రీ పుణ్యమతఁడు
సాక్షియై చూచుచున్నాడు శ్రీ చక్కఁబెట్టఁ
గలఁడుమనవైరమెల్ల నో శ్రీ తులువ! పలువ!

విక్ర—ఓరీ మూర్ఖా! ఏమిరా పేలుచుంటివి. ఇదె మదీయఖడ్గంబు
నకు నిన్బలిగావించి నాకోధాగ్నిచల్లార్చుకొందును. జాగ్రత్త.

మాధ—ఓరీ! అధర్మప్రవర్తకా! వృధాప్రగల్భవాక్యవిశారదా!

గీ. ధర్మమార్గానువర్తి శ్రీ శ్రమమునుజూచి
భీతిఁగాంచఁడు యిట్టి దుశ్రీ తిపరుల
కతినివాక్కులె శాపంబు శ్రీ లగుచు మార
ణంబుగావించు భూమిభా శ్రీ రంబుదీర్చు!

(అనుచుఁ బోవుచున్నంతలో)

విక్ర—(చివాలునలేచి కత్తి నెత్తి) ఓరీతుచ్చుఁడా! ఏది నీశాపవాక్కు
(అని విసరఁబోవఁగత్తి క్రిందఁబడును) ఛీ! ఛీ! ఏము యపశకు
నమిది కన్నులేలకో మూసికొనుచున్నవి - (కత్తితీసికొనుటకు
వంగుచుండఁగనే త్రాచుబాము కాటువేయును) హా! హా! పా

ము శాము చచ్చితి చచ్చితి. అబ్బా మాటవచ్చుటలేదు- నిలువ
జాల-హా-హా-హా-హా-హా-మా-ధ-వా-నా య-నా—

మాధ—ఏమి? ఏమి?--(దగ్గఱకువచ్చిసంతనే)

విక) —శాము ముట్టినదితండ్రి రక్షించుము దుర్మార్గుడను దోహిని.

మాధ—అయ్యో ఎంతప్రమాదము సంభవించినది ఏదీ? శామేది
(అని వెదకుచుఁబోయి మఱలఁ బ్రవేశించుచుసంతలోఁ దండి)
ప్రాణంబులు విడుచును)

మాధ—హా! తండ్రి సీమూర్థపుపట్టును మార్చలేక సకారణముగా
దూషించితి నే ఎట్టిమహాపరాధ మొనర్చితిని.

చ. కలువపథంబునై తనకు శ శారవనాశకరంబునైనతా
గుడు కడు దూష్యమన్నవినఁ శ గూడనిపల్కులఁబల్కి యాగతి
సిలుగులముంపఁజూడఁగన శ చించితి నీతులవెన్నెగాని వీ
నులబడనీకఁబోవని ని శ నున్ పెనుదుఃఖమునందు ముంచిలో.

నాయనా ! నీకింతటి విపరీతబుద్ధి యేలఁ బుట్టవలెను. నానోటి
వెంట నింతటి యవాకులను చవాకులనేల ప్రేరించవలెను !
ఇదంతయును గర్మఫలితముగాక మతేమితండ్రి.

గీ. తల్లికై మోము వాచి నీ శ తపసువృత్తి
కింతచింతిల్లి చెల్లెలి శ కింతయేడ్చి
చిత్తుకునివేషమున వీధి శ వీధి తిరిగి
యట్టులుండక మఱలరా శ నాననాకు.

వచ్చితినిబో. మేయత్త మొనర్చిన యుపకారమేని యక్కఱకు
రాక మఱల నేల జీవించితి. జీవించితినిబోఁ బ్రపంచంబున
నిక నెచ్చటను పట్టణమే లేనట్టు లిచ్చటికి రానేల? నిన్ను విలో
కించనేల! ఇట్టి విపరీతసంభాషణము జరుగనేల? నీవాకట్టడిపా

ముచాతఁ బడనేల? ఓదరూమయా! పరాత్పరా ! ఇదంతయు
నీవిలాసము గదయ్యా

ఉ. భక్తుఁడు మ్రొక్కెనంచుఁ బని శ బడది చిక్కె మరాత్ముఁడంచునీ
యుక్తిని బన్ని నా వె మఱి శ యుండదె వేటొకతొన తండ్రినీ
శక్తి నెవండుదూరఁగల శ శక్తుఁడు వాకిల దిక్కి కేదియా
యుక్తిని గూడఁబన్ని పయ శ యుచుము నాపయినిం కిమాధవా
లయ్యా! ఇంక విచారించిన నేమి ప్రయోజనము.

త్రాగు—(చివాలున బ్రవేశించి) ఓరీ! దున్నార్దుఁడా! నీవేరా ! మహా
రాజును వధించితివి.

మాధ—(కిందనున్న కత్తిని దూసి)

గీ. తగిన ప్రోత్సాహ మొసరించి శ తండ్రిగారి
సట్టిమస్థితికినిదెచ్చి శ నట్టుపాపి
నటరసీవోరి దుర్మతి శ యదరిపడకు
నోరు మూయుము మూర్ఖ ని శ న్నును వధింతు.

గీ. సాధుచరితుని న్యాయవి శ చారడత్తు
నీగతికిఁ దెచ్చి కుల్కుదో శ రీ మరాల్ని
దోహుఁడవు స్నేహితుని శ తోడగూడి
యచటనే సుఖపడఁ బోర శ అధమచరిత.

(పొడిచి చచ్చును.)

గీ. ధర్మమడుగంటఁజేసి స శ త్యమునుబాటఁ
ద్రోలి న్యాయమువర్జించి శ తులువ త్రాగు
బోతు. దనము లంజెటికంబు శ చేత బ్రదుక
నెంచితివె వారివీరి వం శ చించుచుండి.

గీ. కంటఁబడినట్టి స్త్రీలను శ గట్టిజెచ్చి
బల్మిబాధింతువట నావి శ వరుసలేక ..
నిట్టిదుర్వృత్తిలోఁ బడి శ యెంత కాల
మిలను జీవింతు వోరోరి శ హీనచరిత.

(అని త్రాగుబోతును క్రిందఁ బడవెచి మీఁదనెక్కి కూర్చొని)

గీ అస్తమిచెడి నీమర్ణ శ యములునేడు
గలుగుఁగావుత ప్రిజకు సా శ ఖ్యములునేడు
క్షత్రియుఁడొకండు స్వపాల శ కాలయముని
వలెను సాక్షాత్కరించుట శ వలన ద్రోహి

(అని గ్రుద్దుచున్నాడు)

త్రాగు—అయ్యా! ద్రోహిని క్షమించుడు. బుద్ధివచ్చినది. (అని గింజ
కొనబోవును)

మాధ—ఓరీపరమదుర్మార్గా.

ఉ. పుట్టినబుద్ధి నీకీకను శ బుల్లలతోడనెగాని పోదు నీ
యట్టిదురాత్మునిక విడత్తు శ నాప్రిజ లెల్లరు గోలపెట్టినా
చుట్టును జేరి మొక్కరొకొ శ శుంఠపునిన్నిక వీడఁజాల నీ
దిట్టతనంబు దీర్తు నలు శ దిక్కుల నిల్పుదు ధర్మము ధరన్.

తోడి—ఏకతాళం

ప॥ ఓరోరి! కలుషాత్మభ్రష్టా-కూరా! మహాద్రోహి!

అ॥ ప॥ ఏరీతిగనాజనకునిచేసితి-మెతగతికిఁదెచ్చితివాతని! నీ
దాడుణమగువ్యభి-చారమునందున త్రాగుబోతుతనమందున
వానిన్.

చేరిచినూడిచిధనసర్వస్వము-చివటకుఁ బ్రాణముదీసిన పాతకీ॥ వో
క్షమియించిన నీవలన క్షోతలముక్తిమముగపాడగుగాననిన్నికను
ఖడ్గధారచేసూల్చి కాకులకు-గావించు తృప్తిగబలినిదె॥ వో

త్రాగు—(మఱల గింజకొనుచు)

మాధ—ఓరోరీ మూర్ఖా! ఎందుకురా గింజకొనియెదవు.

సీ. మధువుగాదిది త్రాగి శ మత్తెక్కిపరులహిం

సలబెట్టినీకు దో శ ర్భలముజూప

రోకాంత యిదిగాదు శ సోకుగాముస్తాబు

చేసుకనీదగు శ చేవజూప

ఆడువారలుగారు శ అదలించి బల్బిబు

ధించి నీదగుతెల్వి శ తేటజూప

తుచ్చుండుగాఁడు నీ శ నోజేర్చుకొనుచుదు

ర్నీతిబోధించి నీ శ రీతిజూప

ధర్మసంస్థాపనార్థమై శ తరలివచ్చి

మీదుదండగములజూచి శ మిమ్ముగూర్చి

భూమిభారంబుదీర్చి స శ మ్ముదముగూర్చ

నవతరించిననీపాలి శ యముఁ డితండు.

(పొడిచి చంపును.)

మాధ—ఇక్కడికి నేనువచ్చినపనులన్నియు నెరవేతినవి (రాజభటుని

నంకఁదిరిగి) ఏమిరా! మూర్ఖా! చేతులకు సంకెళులఁ దగి

లింతువా?

భటుఁడు—అయ్యా! రాజాజ్ఞ నిర్వర్తించుట మావిధియగుటం జేసియ

ట్లానర్చితి. మహాప్రభూ? క్షమించుము.

మాధ—ఇక్కఁగనుమెలఁగి ప్రవర్తింపుము పొమ్ము.

భటు—చిత్తము (పోవుచుండ)

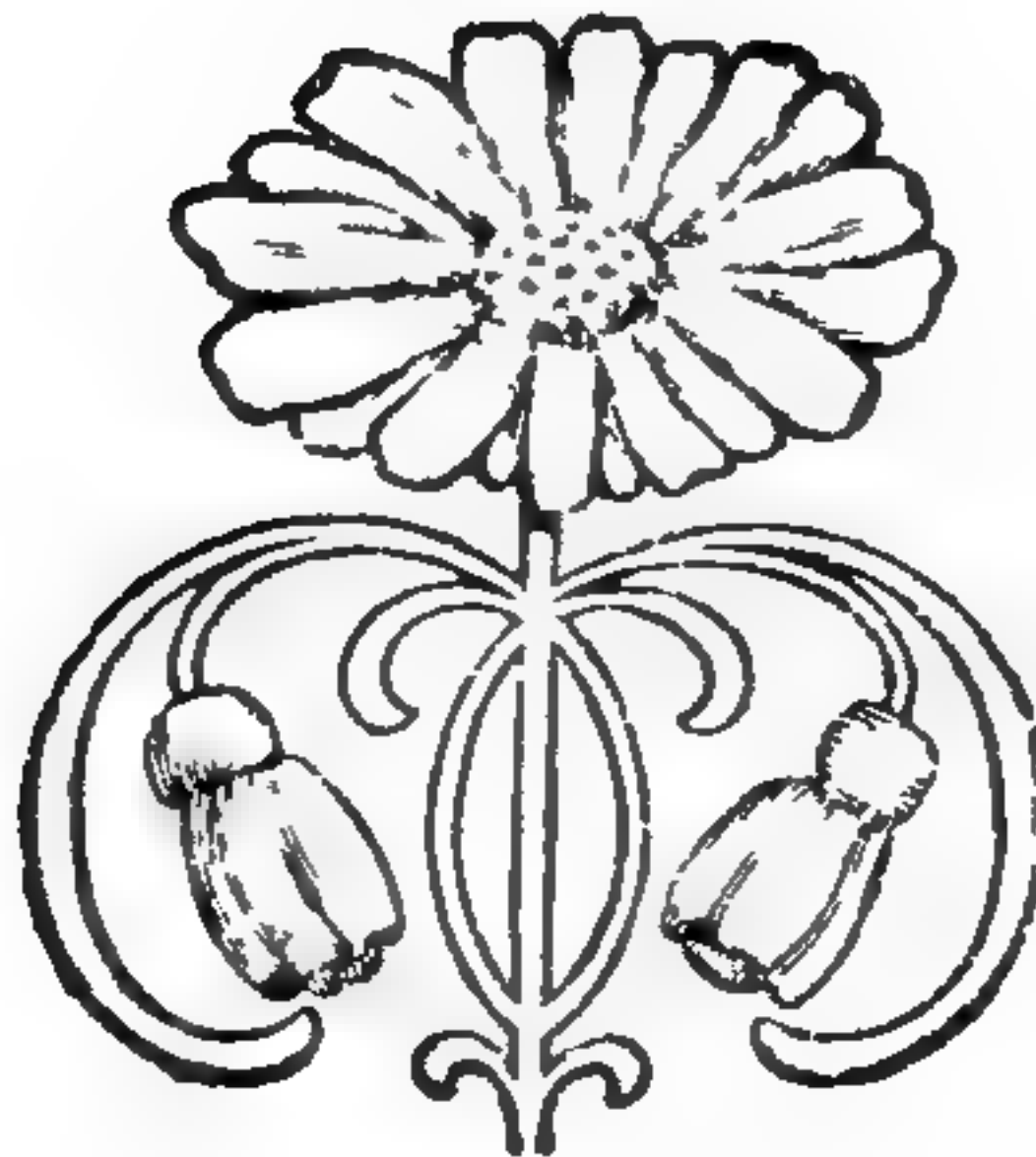
మాధ—ఓరీ? యిటురమ్ము. నీవుపోయి జాంఘికునిఁ బిలిచి యిటుల చాటిచుమని చెప్పము. దుర్మార్గులైన రాజును మంత్రియు చనిపోయినందున విక్రమవర్మపుత్రుఁడు మాధవవర్మగారు సింహాసనమధిష్ఠించుచువ్నారలు కానిఁ బ్రజలెల్లరు సుఖముగా జీవించవచ్చును. ఈవిధముగా జాటింపఁబంపుము. అంతి యేగాక నేనిచ్చు యీలేఖఁగొనిపోయి సదానందవర్మయొచట నుండెనో తెలిసికొని వానికిఁ దక్షణంబందఁజేయుము. పోవు.

భటు—చిత్తము (పోవుచుండ)

మాధ—ఓరీ! యింకొకతూరియిటురమ్ము. నీవుచూచుగొందఱి భటులను దోడ్కొనివచ్చి యీశవసుల కడఁ గాపలా యుంచుము. నేను జోయి యుచితక్రియలనిర్వర్తించు తెలువాణోచి చెదను.

భటు—అజ.

(అందఱు నిష్క్రమింతురు)

శ్రీ

శారదావిజయము.

—మ స్థాంకము—

ప్రవేశము—వెంకటేశాస్త్రి రామావధానులు—

వెంక—ఇదుగో! రామావధాని! కీర్తివర్మగారివివాహమునకు వచ్చి
నావు కావేమోయి!

రామ—నేనుక కార్యంతరమునకుఁ బోయియున్నాను. అందుచే పీ
లుకలుగ లేదు.

వెంక—ఎక్కడి కేమిటి? కాస్త చెబుదూ.

రామ—నిరంకుశపురప్రభువు చచ్చిపోయినాడు. వానికుమారుని పట్టా
భిషేకమునకుఁ బోయియుంటిని.

వెంక—సంభావన లేమిచ్చినారు?

రామ—వరహా వరహా యిచ్చినారు సంస్కారులకు.

వెంక—నీపేరు సంస్కారులపద్దులలో పడ్డదా?

రామ—అహా! పడ్డది వాడిదయవల్ల.

వెంక—ఎవరిదయోయ్! నాచెవిని వేయగూడదాయేమి?

రామ—ఏమిరహస్యమా? వాకక్కడొక సహాధ్యాయునియున్నాడు.
వాడిపేరు కాంభోజు. వారికి పొరోహితుడు వాడే.

వెంక—అటువంటిపద్దుంటే నాదాకారానిస్తావు!

రామ—సీవు మూల్యో వస్తావు? మాటవరుసకంటావుగాని; సరేగాని కీ
ర్తివర్మగారి వివాహం బాగాజరిగిందా?

వెంక—ఏదో ఎఱుగవు! సంసారిపక్షము. బాగోగులకేమిగానిర త్నం
వంటిపిల్ల. మణిపూసవంటికుఱ్ఱవాడు. వారిద్దరికీ భగవంతుడు
కుదర్పినందులకుఁ జెప్పాలి. వాళ్లదాంపత్యంచూస్తే ఎంతము
చ్చటయిందోయ్.

రామ—పద్దేమూలేంపడ్డది?

వెంక—బొత్తుగా లేకపోలేదు. అవారవారు.

రామ—ఏదో సీవూరుకోలేకు. కొట్టావుడావు.

వెంక—ఊరుకుంటే యెట్లానాయనా? పదిమందిపిల్లలూ నేను బ్రత
కాలి.

రామ—సరేగాని పిల్లవానిదేవూరు? వారెటువంటివారు? వారివల్లఁ
గూడ పాంతేమయినా పడ్లవా?

వెంక—అదేపూజ్యం. పిల్లవానిగొడవచాలావున్నది. మొత్తముమీఁద
గుణవంతురాలు.

రామ—అంతగొడవేమున్నదోయినాయనా! చెప్పు. చెప్పు. కూరుచో
సావకాశముగా మాట్లాడదాం.

వెంక—(కూర్చుండి) ఎక్కువేమిలేదు. పిల్లకు తల్లిలేదు. తండ్రివుండి
యు లేనివాండ్రలోజరి. అన్నగా రొకాయన ఉన్నాడట. కా
ని వారిజాడపిరికి పీరిజాడవారికి లేదు. ఎవడో ఒకదుర్మార్గుడు
మీనాయనను జూపించెదరా అని తీసికొనిపోయి పెట్టరానిక
ష్టాలన్నీ పెట్టి తనకోఁ గలియుమని నిర్బంధిస్తే ఆపిల్లది. నొప్పు
కోలేదని చీకటికొట్లోబంధిస్తే యీకీర్తివర్మగా రాదారినివస్తూ
పాప మాయమ్మాయి మేడ్పువిని రక్షించి తీసుకవచ్చాడు

వారికివారికి భగవంతుడు గూర్చాడు. ఏదో అయిపోయింది.

రామా—అయితే తెలియకదాగుతాను. భార్యనుగట్టుకొన్నాడుగదా, పెద్దసంసారమీదాలి. అందులో సుక్షత్రియవంశమున బుట్టినవాడు. ఆరాజలాంఛనాలు, ఆఘోషాలు, అమర్చుకోడానికి తగినధన మేదోయి.

వెంక—అది యదృష్టమునుబట్టివుంటుంది. ఆపిల్లది అడుగుపెట్టినవేళా విశేష మేమోగాని అతని వివాహానికెంతమందిపూనుకొన్నారు ఎంతవైభవముజరిపారు. కానుకలెన్ని! కట్నాలెన్ని! అబ్బ! రాజాధిరాజులయిండ్లలోగూడ అంతగొప్పగా అవుతుందని అనుకోనుసుమీ. అయితే నీవు పట్టాభిషేకమునకు వెళ్ళితివిగదా? ఇదుగోచూడు. గడియగడియకు పట్టాభిషేకాలేనా? మొన్ననే గాదుటోయి పట్టాభిషేక మయింది? వడసారమేడాదికాలేదు.

రామా—అతడు మహాకూరుడు; ప్రజాఘోషకూడా చాలాయెక్కువైపోయింది. అబ్బ! ఆపరిపాలనము, ఆకఠినశాసనములు దలంచుకొన్న గుండెలు వ్రయ్యలైపోవునయ్యా? నాయనా! ఆయనకొకమంత్రిగారు తగులొక్కన్నారు. రాజు పేరునకేగాని అతడే రాజరికమంతయు. ఇట్లా పాపం పెంచారు పెంచారు. ఒక్కమాటుగా పటాపంచలైపోయింది. భగవంతుడు కళ్లుతెరిచాడు. ఇదుగో చూడు వెంకటేశాస్త్రి!

గీ. పాపపరిహర మొనరింపఁ బైనదేవుఁ
దొక్కడుగలఁడని భయపడు నీ చుండి నీతి
తో మెలంగుదునున్నచో నీ దుదురువాని
దయనుముక్తి గణింతు యీ భార్గముగను.

వెంక—ఎల్లా చచ్చాడేమోయి.

రామా—ఎల్లాగయుతేనేమి చావడానికి; వాముగతేబింది చచ్చాడు.
మరిన్ని రాజకుమారుడు అంటే తెల్పిందా? ఇప్పటిరాజుగా
రు పుణ్యమాగట్టుకొన్నారు.

వెంక—ఇంకావిశేషాలు చెప్పవోయినాయనా! బొత్తుగా కనుపించనే
కనుపించవు. కనబడ్డప్పుడైనా కాస్తేపుగూర్చుండవు. ఇప్పటి
రాజుగారి ప్రభుత్వ మేమైనా బాగున్నదా!

రామా—వేతేయదుగవలయునా! ప్రజలందఱు హాయిగా నిద్రించు
చున్నారు. ప్రపంచమంతా యొక్కయూగా తల్లకిందైపో
యినట్లుగా యున్నది.

వెంక—ప్రభుత్వమంటే అట్లావుండాలియ్. ప్రజాసౌఖ్యమే రాజసౌ
ఖ్యము. ప్రజలంతా గొల్లున గోలపెట్టుతూవుంటే ఆరాజరికా
నికేమివృద్ధివుంటుంది! జనవాక్యంతు కర్తవ్యమ్మని పెద్దలవాక్య
ము నిత్యమూ వింటూనే యుంటామయ్యెను.

రామా—కీర్తి వర్మగారి కెక్కడనో సేనానాయకత్వ మవుతుందని వా
డుకగానున్నది నిజమేనా?

వెంక—ఇంకా నిజమూ అని అడుగుతూవున్నావా? అతనికీర్తిచందిరి
కలిదివటలో నలువైపుల బాగావ్యాపించియుండడముచేత ఈ
శ్రీనగరముహారాజావారతని వివాహసమయమున వచ్చి పదిది
నములుండి వెంటపెట్టుకొని వెళ్ళినారు.

రామా—పెద్దీ అవడమూ ఉద్యోగంగుదిరిప్రవేశించడం కూడా అ
యిందిగా! ఎంత అదృష్టవంతుడోయి. భార్యనుకూడ తీసికొని
వెళ్ళినాడా?

వెంక—ఇంకాలేదు. అతనిచిరస్నేహితుడైన లక్ష్మణవర్మగృహమునం
దుంచి వెళ్ళినాడు. మఱలఁ గొద్దిదినములలో వచ్చి తీసికొని
వెళ్ళగలడు. సరేగాని మళ్ళీ ఎక్కడయినాపద్దులుంటే కాస్త
చెబుతూవుండూ. నిన్నుమఱచిపోనులే. అయితే పట్టాభిషేకస

నూరాధనలగో పిండివంటలు దిట్టంగా మెక్కివుంటావు. నేనుతిన కపోయినపోనీగాని వాట్లపేరయినా చెబుదూ. వినియైనసం హోషించెదను.

రామా—గారెలు, బూరెలు, పూర్ణంబూరెలు, ఒబ్బట్లు, పులిహోర, పకోడీలు, లడ్డూ, దూతేడ, నాల్యాలు, ఆవడలు, ఉపమాలు, జంతికలు, ఇడ్డినులు, జితేబి, కారప్పున, కారబూబింది, కాజాలు, సజ్జప్పలు, పెసరల్లు, రవ్వదోసెలు, బర్ఫీలు యింకాయం కా చక్కెరపొంగలి, దద్దోజనం అబ్బా! చెప్పలేనయ్యా వాటిపేర్లు. నోరువూరుతుంది.

వెంక—ఇవన్నీతెంతు కడుపునెప్పన్నారాలేదటయ్యా!

రామా—వస్తేనేమి మహారాజు మనబోటివాళ్ళంతా యీఅవస్థలు పడుతూ వుంటారని వామరఖు, పిప్పరమెంటరఖు, సోడావుప్పు చక్కగా సరఫరాచేయిస్తూ వుండేవాడు. గనుక నాసామి రంగా అని అట్టే కూరుకునేవాళ్ళము.

వెంక—అభగవంతుడు మనవాండ్లకింతాశ యెందుకు పెట్టాడోగాని.

గీ. ఘృతము గరిటెడైన శ్రీ గృహమునందునవేసి
కొనరు పరులయిండ్ల శ్రీ నూడుతినగ
పరువులెత్తిపోయి శ్రీ వాయవాయలమెక్కి
పొట్టబరువువేసి శ్రీ మొత్తుకొందు.

ఇదంతా యిట్లాపెట్లు. సంతోషపూర్వకముగా వారిచ్చుసంభావనలకు మనవాండ్లుతృప్తి పడరుగదా. అంజనాలు తెంపడం; మనవాళ్ళలో మనవాళ్లు పోట్లాడకోవడం; జంఝాలు తెంపుకోవడం; అబ్బా! యెన్నిక కూర్చులైనను పడుతారుగదా.

రామా—పోనీలే. ఎవరివృత్తి యెవరుమానుతారు. మనవాళ్ళను మనమే వెక్కిరించుకోవడమా. ఇంక పోదాముపద నడుపు.

(ఇరువురునిష్క్రమింతురు.)

శ్రీ

శాసనావిజయము.

—సప్తమాంకము—

ప్రవేశము మాధవవర్మ—సదానందుడు

మాధ—ఆర్యా! సదానందా! ఈవఱ్ఱోనున్నరాజశాసనంబు లెంతటి కఠిన్యదశయందున్నవో అయ్యవి ప్రజానీకమునెట్లుబాధించుచున్నవో తామెఱుంగనివిషయముగాదు. అట్టి కూరశాసనభూయిష్టమెయున్న యీరాజ్యంబున నేటికి నేను పాలింపవలసియున్నది గదా! చూడుఁ కెంతటికష్టము వహించవలయునో!

సదా—దేవా! అందువలనఁ గష్టములున్నటుల నా కేమియుఁ దోచుటలేదు. పూర్వశాసనముల కనుకూలవర్తులరై కేవలధనార్జనాపరులగువారికి మాత్రమే తమశాస్త్రంబులు కష్టంబుగాఁగా స్పించగలవు. రాష్ట్రమందలి ప్రజలెల్ల రాకూరశాసనంబులకుఁ దాళఁజాలక అనుదినముచు వేయిదేవులకు మృక్కుకొనుచుండ నీశ్వరానుగ్రహమునఁ దాములభించుట మాభాగ్యమే యనితలంచుకొనుచున్న ప్రజలు తమశాసనంబు లాచరణంబులోఁ బెట్టుటకు సంసిద్ధులైయుండి దమకొక్కింత కష్టంబుగలుగునా! తామంతటి కష్టమందుండఁగాఁ బ్రజలుచూచియూరకుందురా.

మాధ—అమాత్యశేఖరా ! చూచితిరా ! మీనియామకము మీకొం
పనేముంచినది మీరాగతి గజగళముందుఁ బూలహారమువై
చుచు నట్టినియమ మేర్పరచకున్నచో యీరాజ్యంబున కింతటి
వికద్దశ రాకుండెడిదినుడి ! అప్పుడు తామెవ్వరో నేనెవ్వరనో
గదా.

సవా—నేనొర్చిననియామకమే యుక్తమైతి ఇప్పుడు తలంచుకొ
నుచున్నాఁడ. ఏమంచురా ! నేనట్టినియామకమే యేర్పర్చకు
న్నచో దామివిధముగ మాకుఁ బాపాలకులగుట సంభవించ
దుగదా ! ప్రజలెల్లరు దీపారాధన మొనర్చుకొని తమనామ
మును పదేపదే స్మరించుకొనుచు భగవాన నారాధించు
చుందురు.

మాధ—అమ్మా ! ఇందునాఘనత యీషణ్ణాగ్రమేసియులేను. తమ
వంటిపెద్దల యాశీర్వచనప్రభావమున్నచో నస్మనాదులెంతటి
ఘనకార్యములైనను నవలీలగడవగలరు. ఆర్యా ! ప్రజాహిత
శాసనంబులనుగూర్చి నాయభిప్రాయమును రాజసభయందెట్లు
వ్యక్తీకరింపఁదలఁచియున్నాఁడ. ముందుగఁదమమోదంబును
బడసినచో నామనంబునకెంతయో తృప్తికరముగనుండును.
(కాకితమొకదానిఁదీసి) అస్మద్దేశీయులారా !

శీ. హ్రీరశాసనములమీరు శి గుందునట్టి
దినములుగతించిపోయె మీర మనములందు
స్వాస్థ్యమూలఁజెంది సుఖులరై శి పరమముదము
తోడనుండంగఁగోరు చు శి న్నాడమిమ్ము.

ఇకమీఁద జారచోరత్వములకుఁ దావులేకుండునట్లు నలయురక్షణనై
న్యంబును నియమించితి. దుండీయుల దురాగతంబులడంగు నేర్పా

టులొనర్చి వలయున్యాయస్థానంబుల నేర్పరపించితి. మద్యపానాదు
రాచారములకు బూర్తిగనిషేధించుదు వలయుశాసనంబుల స్థిరపఱచి
తిని. ఆర్యమతనాంప్రదాయ విరుద్ధాచారములొనర్చుచున్న వెలకాం
తలకు వివాహసిర్బంధనము లేర్పరిచితి. ఈవరలో నట్టి హింసృత్తియం
దుండి ప్రవర్తించినచారలకుఁ దగినవృత్తుల కల్పించితి. జాతీయాభివృద్ధి
కి తగినవిధానములేర్పఱచితిని. సమస్తకళల పునరుద్ధారణకొఱకు వల
యు పాఠశాలల నేర్పఱచితిని. ఈవరలోఁ బ్రజలను పీల్చిపీల్చిచేయు
చున్న విపరీతపుపన్నులఁ దగ్గించి ప్రజోపయోగకరములగు పనులకుఁ
గావలసిన ద్రవ్యమును మాత్రమే ప్రజలచుండి రాబట్టుటకు వీలుజే
సితి. శాసనమీరింకనిర్విచారముగ మెలఁగుచు మీమీకష్టంబు లెప్పటి
కప్పుడు మీప్రతినిధులమూలమున మాకెఱుకపఱచుచుండిన నను
కట్టుకొని శక్తికొలంది సాయపడనుద్యుక్తుడనై యున్నాడను. ఆర్యా!
ఇదియ నాప్రకటనము. ఇందు నింక నేవైనఁ జేర్చదగినపున్నయెడల ద
యయుంచి తెలుపుడు.

సదా—దేవా! సకలసద్గుణగణవిరాజితుడవై సమస్తవిద్యల నాజ్ఞం
చి పరోపకృతికై బాటుపడఁ గంకణముఁ గట్టుకొనినమీరలు
ప్రజాసౌఖ్యంబున కేవియవసరములో వానినిగుర్తించకుందు
రా! నాయట్టవాఁడు దేవరకు లోపములుదెలుపుట గూడనా? ఎం
తమాటంటిరి?

మాధ—ఆర్యా! నాతండ్రి యింతటివాఁడై పోవునని స్వప్నమునందేని
దలంచనైతిని నుండీ?

గీ. తల్లిజీవించియున్నప్పు య ధరణియెల్ల
చేతిలోనున్నవాఁడు యీ య రీతిగాక
ప్రజలకామోదుడై పరి య పాలనంబొ
నర్చుగాలేదె నాతండ్రి య న్యాయవిధిని.

చెడుకాలము చేరునగువేళకు నిట్టివిపరీతంపుబుద్ధులు పుట్టుచుండుట
స్వాభావిక బని యార్యులుపల్కుపల్కు లకిప్పుడు తార్కాణంబుగంటి
ని. సదానందదేవా! మఱియొకవిషయము నాహ్మయపీఠిజేరి యనుని
మేషంబునుగలఁచి కలఁచి నాకతివిచారమును గలుగఁజేయుచుండును.

గీ. ఏలుటకుభూమియున్నది శ చాలధనము
గలదాహహానములుపెక్కు శ గలవుకరులు
హయములున్నవి యెన్నియో శ యైనసేమి
ఫలము దినుటకు నెవ్వారు శ గలరునాకు

గీ. భార్యయాలేదు తెల్లియా శ పరమపదము
జెరెనాతండ్రియిటు మృతి శ జెందెనాదు
ముద్దుసోదరిననువీడి శ పోయెనిటులఁ
దుదకునేకాకినాచేను శ బ్రదుకవలసి.

గీ. మామ కే నిట నుంటినన్ శ మాఁటతెలియ
దయ్యెదెలిసినసేమి మే శ సత్తయంత
కతువహియించి యుంట శ నాకడకువారు
నత్తురనియాశయునునన్ను శ వదలిపోయె.

మంత్రీసత్తమా! వీరివారిమాటకేమిగాని నాసహోదరిని దలంచుకొని
నప్పుడెల్ల నాగుండెలవిసిపోవుచుండును.

ఉ. అంతటికష్టముల్ దొడరి శ యాగతిబిచ్చమునెత్తుకొన్నర
వ్వంతయుఁజింతనెందచుల శ వంబుచు భేదమునొందనత్తగా
రంతటికక్షుబూనిననుశంతముఁ శ జేయఁగఁబూనుకొన్న నే
నెంతగదైర్యముఁజూపినను శ యీపరితాపము నార్పనైతిగా.

(చెల్లెలినుద్దేశించి) హాసహోదరి! ఎంతవిచారమును బెట్టితి
వమ్మా!

మ నిలుచున్న బహుకౌన్నఁగూర్చొనిన గాత్ర నిద్రాదండిదిన్న పృథుఁ
గలలో నేనియునీ వెగాన్పడుచున శన్నా! చిన్న నాఁడట్టుల
బలుకఁ లేదెవిడఁ ట్రిణంబనియిటుల్ శ భావ్యంబెనన్బాయనా
ఫలుకుల్ పీనులఁ జేరనయ్యెడినినా శ ప్రాణంబ! నాసోదరీ

గీ. భిక్షుకుఁడనొటనానాఁడు శ పెట్టనెతి
నిట్లురాజత్వమబ్బిన శ పెట్టనెతి
పట్టెడన్నంబుఁజేతితో శ కట్టలేక
పోయిననునున్న నెకరీతి శ యాయెనీకు.

గీ. ఒక్కగర్భాననుద్భవ శ మొందినట్టి
సోదరినిగావలేనట్టి శ యాదరిదు
జన్మమొకజన్మమాయట్టి శ చవటమనుట
భారమేగద భూదేవి శ పాపమేమొ.

ఓయమాన్యశేఖరా !

గీ. కన్నులామూతనడి నాకు శ మన్నమిన్ను
గాన్పడుటలేదు దేహంబు శ కంపమొందె
నడకఁదొడఁగెనుగాఘలు శ గడగడనుమ
దీయసోదరిజ ప్రికిఁ శ దెచ్చుకొనుట.

చచ్చినతల్లిదండ్రులపై యి.కనొకటే యాశగదా! బ్రతికియున్న చెల్లెల
పై నట్టియాశాలతను ద్రొంపుకొనుట యేరీతిసంభవించును.

గీ. బ్రతికియున్నంతదనుక శ నేవలననేని
మఱలజాచెదమనువాశ శ మానవస్వ
భావికంబొట మనములో శ పలనుదఱచి
తఱచియెడ్పించుచుంటె శ ధ్యంబుగాదె

సదా—ఆర్యా! తమవంటివారు విచారించుట ధీరోదాత్త లక్షణంబు
గాదు. కష్టసుఖంబులు కావడికుండలవంటివిగాని స్థిరముగా ని

లుచునవిగావు. తగువారిని నియమించి తమ హోదరీమణిని వెదకిం
చుదము. కాక శాంతినహించవేడెదను.

మాధ—మంత్రీపుంగవా! నామనంబునకు శాంతిగాక యేమున్నది!
నాకష్టసుఖంబులకు సంహోవసంతాపములు చెందదగినది నా
హోదరీమణియొక్కతీయేకదా! కాలకర్మవశంబున నాపేగూడ
దవ్వెనది. నేనుకొండనేతాయైన పట్టెడన్నంబుకొఱకు నీపా
ట్టను చేతబట్టుకొని జీవచ్ఛవంబనై బ్రతికియున్నాడను. ఈనా
టిసంగతియా, ఈనాటిలోకమా? ఇంక నాసహోదరి జీవించి
యుండునా?

స. నాకొఱకు నెంతగాఁగి దాను శోకమంది
ప్రాణములవీడెనో లేక శి మాననాని
కోర్వఁజాలకనాచెల్లి శి గుండెవీలి
తాదృశావస్థనొందెనో శి యేదొజరగె.

[అంత నొక రాజభటుఁడు ప్రవేశము]

మాధ—ఎవరురా నీవు! అంతరోజుకొనుచు వచ్చుటకుఁగతమేమి?

రాజభ—దేవా! అవధరింపుము. ఎవ్వరో యొకస్త్రీ రూర్తయై విల
పించుచు దేవరిదర్శనంబభిలషించి హాజరముకడ నిరీక్షించి
యున్నది.

మాధ—సదానందమూర్తి! స్త్రీయట. పోయి యెవ్వరో విచారించి
తోడ్పాడినివత్తురా?

సదానం—చిత్తము (వెడలును)

మాధ—అర్తయైవిలపించుచువచ్చినయాస్త్రీ యెవ్వరుచేపుమా!
ఇంకను నాపరిపాలనంబున గుండగీయులచే బరిభవింపఁ బడు
స్త్రీలుగలరా! ఎంతవిషరీతము.

గీ తగినరక్షక సైన్యమం శ తటనునిలిపి

జాగ్రతగ నేలు నామరా శ జ్యంబునందె

యితవిపరీతమా! యిది శ యెట్లుగలిగె

వంతగాఁదోచుచుండెవ్వ శ త్తాంతమేమొ,

(త్తాంత సనానందుఁడు శారదను వెంటఁబెట్టుకొని ప్రవేశము)

శారద—మహారాజా! అనాధను; రక్షింపుము.

మాధ—(తనలో) ఈబిడయందు నాసోదరీమణి లక్షణంబులుగాన్పించుచున్నవి. శారదయా? కాదుకాదు. శారదయిచ్చటేలకలదు!

పోలికచేనట్లున్న మరెవ్వరైనఁగావలయును. అయినను తొందరయేల? నిలకడఁబూడఁదెలిసికొందము. (ప్రకాశముగా) ఓ

కాంతామణి!

గీ. శరణమిచ్చితి నమ్మ శ నీస్వాంతమందు

భయమువీడగదమ్మయీ శ ఫక్కిరాగ

తంబువచియింపుమమ్మదో శ నాంబునెవరు

తలఁచిరమ్మ! రవంతేని శ దాచకమ్మ.

గీ. నీదగునివాసమేదమ్మ శ నీదునామ

మేమిటమ్మ, మగండెవ్వ శ రేమిటమ్మ

సోదరునిరీతిగా నన్ను శ జూడుమమ్మ

తగినసాయమ్మనర్తుయ శ ధార్థమమ్మ.

శారద—(తనలో) నాకిమ్మహానుభావుండు నాసోదరునిగ నే గాన్పడుచు

న్నాఁడు. అయ్యో! నాయట్టి దరిదురాలికంతటిభాగ్యమా!

గీ విత్తుకుండేమియీరీతి శ విపులరాజ్య

మేలుతేడొటయేమి యే శ లీలబాసఁగు

మనుజుని బోలుమనుజుఁడుం శ మనుధరితి

నంతమాత్రాననాయన్న శ యగునెయితఁడు.

(ప్రకాశముగా) దేవా! నాయూరుపేరులఁ దెలుపుకొనుటకు నాకుఁ గ
దుసిగ్గుచున్నయది. ఏలనందురా?

గీ. క్షత్రియకులంబుమాది డో శ్రావణి నామ
గండతండేదియోపని శ్ర యుండిపురము
వదలిపోయినకితమున శ్ర పాపియొక్కఁడు
మోసగతిదెచ్చినన్నిట్లు శ్ర గాసిపెట్టె.

అయ్యా! ఆదురాత్ముఁడు నన్నిట్లుపరిభవించుట రెండవతూరి. వానిపేరు
కూరవర్మ

మాధ—అయ్యా! నీవెంతమాత్రమును సిగ్గుపడనక్కఱలేదు. నిజమా
లోచింప సిగ్గుపడవలసినవాఁడను నేను. ఏమందువా?

గీ. నాదురాజ్యంబుచందొక శ్ర నాతియిటుల
పరిభవంబందుటనుయింత శ్ర వలకెఱుంగఁ
జాలకమహాపకారంబు శ్ర సలిపినాఁడ
నాదిగఁ సిగ్గు తల్లిరో శ్ర నీదికాదు.

శారద—(తనలో) కంతస్వరముగూడ ప్రాతదిగ నేయున్నదే. ఇంతలో
నాసహూదనునికంత మంచిదినముగూడ వచ్చినదా? ఎవ్వ
రైనదేమి? నేనిమ్మహానుభావుని జూచినప్పటినుండియు నీత
పై నాకు సోదరభావ మంకురించుటయేగాక విశేషించి

గీ. మాధవుఁడుబాసిపోయెనన్ శ్ర మాటగూడ
మఱపునకువచ్చుచున్నదీ శ్ర మాననీయు
వదనమును మాటతీటును శ్ర వరుసతోడ
పిలుచుటారీతిగానుంట శ్ర వలననాకు.

(ప్రకాశముగా) దేవా! తాము స్వజాతీయులరైనను, శరణా

గతరక్షణవిరుదాంకితులైనను క్షత్రియాంగన తన భంగపాటులఁ జెప్పు
కొనుటకుఁ గడు సిగ్గువహించుట తామెఱుంగనివిషయముగాదాకదా!

ఐనను తుమాగుణస పత్తికలిగి యాదరభావంబున నడుగుచున్నారు
గానదామటకు నాయుత గాత్మ ముగీకరింపకఁ దొందరించుటచే జె
ప్పుచున్న దానను—నాపతి కీర్తివర్మ, ఆతఁడు శ్రీనగరమహారాజుగా
రివెంట నుద్యోగియైపోవుటసంభవించి తన చిరస్నేహితునియింటికడఁ
దాత్కాలికముగా డించిపోయె. ఆదంపతులిర్వురును నన్నెంతయో
వాత్సల్యమునఁ జూచుచుండిరి. అంత మెక్కనాటిరేయి మెక్కతెను
వారి యింటిసావడియందుఁ బరుండియుంటి. గాఢంబుగా నిదురఁబట్టు
టచే నేమిజరగెనో నేనెఱుంగను గాని నాకుమెలకువ వచ్చుసకి నేను
కట్టనడిసముద్రంబున నొకనావానుంటిని. నాకా కూరవర్మయు
మఱినల్వురు నావికులును కట్టెనుటఁ బ్రత్యక్షమైరి. ఆనలుపురు నావి
కులును నానిపక్షపువారగుటచే నే నేమిచేయుటకును సశక్తురాలనై
పోతిని. ఆత్మహత్యకై దొరకొంటిని గాని సమయంబు చిక్కదయ్యె.
నలువైపుల రాక్షసులవలెఁ గాపలాగానుఁదొడంగిరి. ఆకూరవర్మ
నన్నాడిన కర్ణకఠోరవాక్యంబులఁ దమకేమని విన్నవింపచు మహాత్మా!

గీ. వెనుకఁదప్పించుకొంటివి శ నినునిపుడిట

రక్షణమొనర్ప నెవ్వరు శ రారదేమె

పాతకీ! నాయభీష్టంబు శ బల్లినైన

తీర్చికొననెంచి యారీతిఁ శ దెచ్చినాడ.

అని యెన్నియోవిధంబులఁ దూలనాడి నన్నేమోచేయనెంచఁ
జేతితో నొకవిసరువిసరితిని. ఆవిసరుతోఁ గంటికిదెబ్బతిగిలి శాధప.
డుచుండఁగనే నావ రేవునఁజేరె. నావికులునల్పురాతని యొడ్డునకుఁజే
ర్చుచుండ సమయముఁజూచుకొని వారి బాఱినిబడకుండ నెట్టుతోఁ
దప్పించుకొని యీవలఁబడితిని. ఆతఁడి పురంబునకుఁజేర్చు నుద్దేశము
నాతోనిట్లు వ్యక్తీకరించెను. దేవా! అవధరింపుము—

గీ. ఆప్రదేశమేలెడు రాజు శ్రీ అబలలన్న
జాలివహుంపుంబులకు కా శ్రీ సతయేని
ఎవడు పరనాగులనున గ్రీ శ్రీ హుందితెచ్చి
యిచ్చునాలోనాలోల శ్రీ మెచ్చునట.

మాధవ—అయ్యా! ఆనావ యింక సముద్రతీరముననే నిలిచి యుండునా!

శారద—అయ్యా! తప్పించుకొనుటకు దగిన వ్యవధిలేనందున నింత వఱకచ్చటనే యుండునని తలంతును.

మాధవ—అట్లులయిన నోనుగత్తివర్యా! వలయు రక్షకభటులను వెంటటబెట్టుకొనిపోయి యావచ్చకులను బంధించి సభాస్థానమునకు నోడి తేవలయును. పోయివచ్చెదరా?

సదా—చిత్తము. సెలవుగైకొందును—(నిష్క్రమించును.)

మాధవ—శ్రీ! ఆద్రోహుల నితండు వెంటటబెట్టుకొని వచ్చును. నీకింక భయములేదుగదా! కావున నీనాచుధేయూదులదెలుపుచు నీకతడు మొట్టమొదట నొనర్చిన ద్రోహముచూడ దెలుపుము. పానియందు నేరస్థాపన మొనర్చి తగురీతి దండించవలసి యున్నది.

శార—రాజా! నాచుధేయూదుల నావల నెఱిగింతును. కాని నాయ వస్థను దెల్పుకొందు నాకర్జింపుడు. నేను బాహుబలపురంబున నెకకుటీరము దేకాకినై యుంటిని. నాకొక సోదరుడు గలడు.

మాధవ—(తనలో) హృదయమా! శౌందరపడకుము. ఈమె నిక్కముగ శారదయే. సంశయములేదు. (ప్రకాశముగా) సోదరీమణీ! సంశయనివృత్తురాలవై వృత్తాంతంబు సాకల్యంబుగ నెఱిగింపుము.

శార—ప్రభూత్తమా! నాకింక భయమెందులకు? నాల్గ్ల చనిపోయి

• న్నది. తండ్రి యరణ్యవాసియైపోయెను.

మాధవ—నీవు శారదనా?

శారద—అయ్యో! నీవు మాధవనన్నవేనా?

మాధవ—నేనెవరినో తెలిపెదనుగాని నీనామమదియెగదా!

శారద—అవును. కాని మహత్తా! నానామము దనుకెల్లు తెలియును!

మాధవ—నేను బాహుబలపురంబున నున్న కాలంబు శౌందయను

నామెను మోసంబున నొకఁడు యెత్తుకొనిపోయినది వింటిని.

అప్పుడామెకొఱకు వెదకివెదకి వేసరి సరా శాహతుఁడైనతని.

శారద—అయ్యో! ఈదీనురాలియందు దనుకట్టి నిర్హేతుకజాయమా

నకరుణాకటాక్ష మేలకలిగె.

మాధవ—నాసోదరీమణియగుటచేత. (చిహ్నాలనలెచి శారదను

గొఱిలించుకొని) హా! సోదరీమణి! శారదా! ఎన్నిదినంబుల

కు నిన్నుఁ జూడఁగలితి

శారద—తమ్ముడా! బిత్తుకుఁడవే. కికింలెటి మహాన్నతపదవి

యెట్లు వచ్చినది తండ్రి!

మాధవ—అమ్మా! శారదా! నావృత్తాంతంబెఱిగింతుఁగాని తల్లీ!

గీ. పాతకుఁడఁ దుచ్చుఁడనుజేత శ వాతగాని

నట్టిదేబెను జెల్లెలా శ యిట్టిదశను

నున్ననీమోము జూచుచు శ నున్నవాఁడ

ప్రాణమలగోలుపోక యీ శ కగిదిబ్రతికి.

గీ. చెల్లెలా దుఃఖవారిధి శ జేర్చిఁన్ను

బాసిపోతివెయని వాడ శ వాడలందు

వివీనములయందుగలయంగ శ పేదకివెదకి

యేడ్చియేడ్చి నిరాశచే శ నిట్టులుంటి.

గీ. నిన్నుఁగూర్చి మనంబుఁ శ నున్నదూఁఖ
మొక్కతృణకాలమునువిడ శ కుడ నాగు
ధైర్యముఁగలంచి యెల్లు మం శ దమతిగూర్చి
బాధపెట్టునొ నామంత్ర శ వరుఁడు పాక్షి.

ఓ పతివ్రతాశిరోమణీ!

గీ. నివిపత్తునివారింప శ నేరనట్టి
యాదురాత్మునిపైఁ శ బ్రేమమేలనమ్మ
కూల్చఁగదవమ్మ శాపవా శ కుఁకును బ్రయోగ
మొనరఁగాఁజేసి తీరిపో శ పును ఋణంబు.

చెల్లెలా ! కనుపించినవారినెల్లర నకిగితినిగాని యొక్కరును
సరియగు సమాధాన మొసంగరైరి. ఆహా ! దుర్మార్గుఁడాకూరవర్మ
యెంతటి ద్రోహంబునకుఁ బూనుకొనియెను? తల్లీ ! నాకోరినరీతి శా
పవాక్కును విడచుటకుఁ బూర్వము నాకొక్కకోరిక గలదమ్మా.
ఏదందువేని.

చ. చటులతరప్రకోపమున శ శస్త్రముఁదాలించి యాదురాత్ముని
గుటిలను ముక్కముక్కలుగఁ శ గోయుచుఁ బక్షిసమూహమెల్ల మె
క్కుటకెగురింగవైతునిటు శ క్రూరులనుఁ తమియింపరాదు యి
క్కటులకుఁ గారకుండితఁడు శ గల్గున దేహము తొందరించెడిన్.

శార—అగ్రిజా ! నాకే యంతటి యాగ్రహము జనించెనుగాని అడు
దాననై, నిరాయుధురాలనై యొంటరికి తైనై యేమిచేయుటకు
ను నిరాధారురాలనై పోతిని. నేనుగూడఁబరనారీమణిరీతి వంతల
పాపొనర్చిన యాదురాత్ముని,

గీ. పట్టిబంధించి తెచ్చిభూ శ భారమడచి
క్షత్రియాకులఁబునందు య శ శస్సుఁగూర్చు

ప్రేమలను మాలిక్ గదాల్పు శ్రీ వీరుడెవడు
గలఁదొకోయన్న కాంక్షను శ్రీ గలిగియుంటి.

అట్టియాశ నేను సార్థకంబగుట చిత్తంబున శాంతివౌడముచు
న్నది. మాధవా! నాశాంతంబునకు మఱి యొండుగారణముగలదు.
ఏమందువా?

గీ. ఎవడులేనివేళ శ్రీ నీగురాత్ముడు నన్ను
తస్కరించి యంత శ్రీ దాకఁదెచ్చె
అట్టిదానిచేత శ్రీ కాపాపిచిక్కుట
సంభవింపజిత్త శ్రీ శాంతిఁజెందె.

మాధ—అవునమ్మా అవును. కాని చెల్లెలా! నీవు వివాహితవైనట్లుగ
న్నవచ్చునానవు. నిన్నుఁజేపట్టినవీరు డెవ్వడమ్మా! ఛీ!
ఆతండు వీరుడే కాదు. వీరుడేయైనచో,

గీ. భార్యపరులచేత శ్రీ పరిభావమందుట
చూచుచూరకున్న శ్రీ నీచుడగునె
అట్టిమందునెట్లు శ్రీ చెట్టబట్టితివమ్మ
తెలిసి గోతియందు శ్రీ దిగినయట్లు.

శార—అన్నా! సకలసద్గుణ గణనీయుండగు నమ్మహానుభావుని య
ట్లు తీరస్కరింపకుము. ఏమాదువా? నారాసమయంబున నట్లు
లేరని యీడరకే విన్నవించితిగదా? వాడేయున్నచో?

గీ. క్షత్రీయండౌట వంశ శ్రీ విఖ్యాతినిలువ
నాదబన్నంబు శ్రీ లగించి శ్రీ నారుమొదట
అట్టివారిట్టి తుచ్చ కాశ్రయంబుజరుగు
చుండచూచుచుఁ గామూర శ్రీ కూడువారె.

అంతియగాక నాసమయంబున నారటలేకుండునట్లు జేసి శ్రీ

న్నారాయణమూర్తి నాకుపకారమే మొనర్పినాడుగాని అన్యాయ మొనర్చలేదు. నాభర్తగారచ్చటనే యుండి యీ కార్యమంతయు జరిగినచో నాతుచ్చుడు మీ చేతులతో బతుటగాని మన యిరువురకుఁ బునస్సమాగమ భాగ్యంబుఁ జేకూరుటకుఁ గాని వలచుబడకుండెడిది గదా?

మాధ—అమ్మా! నీపతి యంతటి ప్రజ్ఞాన్వితుఁడా? ఆతఁడెక్కడకుఁ బోయినాడు, వానిదర్శనభాగ్యంబు నాకెట్లు లభించును!

శార—అన్నయ్యా! నాకును నదేశంకవొడముచున్నయది. వారునన్ను గొనిపోవుటకై యామిత్రుని యింటికివచ్చి యాయుదఃతంబంతయు నాలించి యేగతి విచారమందుచుండిరో, యేయే తావుల వెదకుచుంటిరో, యేక్రియనల్లాడుచుండిరో గదా,

మాధ—అమ్మాయీ! అందునగూర్చి విచారపడకుము.

గీ. వలయువారల వెనుకంగఁగి బంపి నీపె
నిమిటిఁదెప్పించియప్పింతు నీ నిజముతల్లి
తొలఁగెఁగష్టంబులికసం నీ తోవపడెను
దినములును వచ్చెనమ్మచి నీ తిలకుమమ్మ.

(అంతరాజభటుఁడు ప్రవేశించి)

రాజభ—దేవా! దేవరదర్శనార్థమై మొక నీరపురుషుఁడు వచ్చి న్నారముకడ నిలిచి యున్నవాడు.

మాధ—సత్వరముగఁ బ్రవేశపెట్టుము.

రాజభ—చిత్తము (నిష్క్రమించును)

మాధ—అమ్మా? శారవా! ఎవ్వరోనాదర్శన మభిలషించి వచ్చుచున్నవారట. నీవు లోనికిఁబొమ్ము. వారితో ముందు సంభాషించి పంపివచ్చెదను.

శారద—నుంచీది (నిష్క్రమించును)

కీర్తి—రాజభటునితోఁ బ్రేషించి, మహారాజా వందనము.

మాధ—అయ్యా! ఆపీఠముపైఁ గూర్చుండును ?

కీర్తి—(కూర్చుండి) మహాప్రభూ ! మహారాజసందర్శనార్థమువచ్చు నప్పుడూగకవచ్చుట త్రితీయపురుషున కుచితముగాదని యీ కానుక సమర్పింపఁదెచ్చి యున్నాఁడ! (అని శిరస్సు నొకదాని నిచ్చును)

మాధ—ఓపీఠపురుషాగ్రణి ! తమ చరిత్రంబతిచిత్రంబుగచున్నయది. మహారాజసందర్శనార్థము వచ్చునప్పుడు కానుకగా శిరము ను దెచ్చి సమర్పించుట సవీనాచారమేగదా. ఇందులకుఁ దా మే మొదటివారు. అయినను గారణములేకఁ దా మిట్టిపనికిఁ బూ నుకొనరని యనుకొనియెదను. పురుషసింహా!

గీ. తామెవరో? యేడచుండియుం ట దాకవచ్చి

నారో? యీశిరమెవరిదో ట నాకుఁదెలిపి!

సంతసమొసంగుమయ్యనా ట స్వాంతమునకు

క్షత్రియకులాబ్ధిచాద్రీ ట యశస్సముద్రీ.

కీర్తి—అయ్యా! నేను ప్రస్తుతము శ్రీనగరముచుండి వచ్చుచుంటిని. శిరంబు కుశీరవర్మది; అతని జన్మ మతికూరమైనది. అట్టి మహద్దోషిని జీవింపనిచ్చుట భూభారంబని యెంచి మత్కర వాలంబున కెఱఁజేసి దెవరవారి పారితోషికమంద నిటకు వచ్చితి.

మాధ—(లేచి కౌగిలించుకొని) అయ్యా!—తామిక్కార్యమొనర్చి నాభారమును దొలఁగించినందులకు మీకనేకవందనంబు లాచరించుటకంటె నేనయఁగలపారితోషికమే ముండును ? అ

యినను దామభిలషించు పారిశోషికమెట్టిదియో నెలవిచ్చిన
సమర్పించుకొనుటకు సిద్ధుడనై యున్నాడను.

గీ. కరులొహయములొ తగినరొ శక్తంబొరత్న
మయవిభూషణములొ లేక శ మంత్రీపదవి
యో వచించినఁ దీర్చెద శ నో విశుద్ధ
చరిత దాపకఁ దెలుపుము శ సంతసింతు.

కీర్తి—అయ్యా! మందమతి నై మనసు మనసులో లేకఁ బారిశోషికము
మాటయెత్తితిని గాని వేటుగాదు, నా కేటి కా పారిశోషికములు?

గీ. ఆగురాత్మునిగూల్చిన శ యాగ్రహంబు
బాయకుంటను బొరపాటు శ వలసజారి
నాడ నామాట నెంటి శ నాడనొట
పారిశోషికమేలభూ శ పాలనాకు.

వధావిధానంబంతయు నెట్లుండినను వధమొనర్చినస్థలాబు తమపరిపా
లనలోని దగుటవలన నీశీర్షంబుఁ దమకుఁ జూపించి పోవలయునని
తెచ్చినాడ.

మాధ—అయ్యా! తమనామధేయమును దెలుపరైరి. ఊరేది మోయె
రుంగఁజేయరైరి. విపరీతములగు ప్రత్యుత్తరము లిచ్చుచుండిరి.

కీర్తి—దేనా! నాపేరు కీర్తివర్మయంగురు. నా కాపురంబు విక్రమా
ర్కపురంబు. కారణాంతరమున నేను శ్రీనగరంబునకుఁ బో
వుచు నాసతీమణిని నా ఆబాల్యస్నేహితుండగు లక్ష్మణవర్మ
యింట దిగవిడచిపోతిని. నేను మఱలవచ్చువఱకు నెవ్వరోచో
రులామెను దస్కరించుకొనిపోయినట్లు తెలిసినందున నామెకొ
ఱకు వెతకుచు సరణ్యంబులు పట్టణంబులు దిరిగితిరిగి వచ్చు
చుఁ గట్టతుదకీపట్టణంబును గూడఁ జూడవలయునను దలం

పుణ్ణో నొక తెప్పకొయ్య నాధారముఁజేసికొని సముద్రతీర
ముననే యీదుకొనుచుఁ గొంతదూరము రాగా నదృష్టవ
శంబున యీదురాత్ముడొక నావపైఁ బోవుచుఁ గన్పడె. అం
త నెట్లు లెట్లులో నానావఁ బట్టుకొని లోనఁజేరి మదీయబా
హుబలపరాక్రమంబున నాదురాత్ముని నావికులను మదీ
యనిశితకరవాలంబునకు బలియిచ్చి యానావతో యిటకుఁ
జేరి దేవరను దర్శింపఁ గల్గితి.

మాధ—తమ సతీమణిపేరు శారదయా!

కీర్తి—దేవా! అవుచు; తమకీనానుమెట్టులఁ దెలియవచ్చినది.

మాధ—ఆమె నాసోదరీమణి యగుటచేఁ దెలియుచు.

కీర్తి—(కొగిలించుకొని) బావా! నీవేనా? మాధవచర్మపు. ఎన్నాళ్ళ
కుఁజూడఁగల్గితి, నీముఖపరిచయము నాకెన్నండును లభించక
పోవుటచే గుర్తింప నైతిని. కాన క్షమించుము

మాధ—ఆర్యా! నేనును అట్టి దశయఁదే యుంట నిరువురమును స
మానులమే యైతిమి. ఇందు నే క్షమించఁదగినదేమున్నది? బా
వగారూ! శారదయిటనే యున్నది. మీరొక్కరే యని వచిం
చి పారిపోషికమును గూర్చి విరక్తిభావమును సూచించిరి
గదా? కావున, నేనామెనే మీకుఁ బారిపోషికముగా సమ
ర్పించుకొనుచున్నాఁడ సనుగ్రహింపుము! (బిగ్గటగా)
అమ్మా! శారదా! శారదా!

శార—(ప్రవేశించి) పాణేశ్వరా! పాణేశ్వరా! (కొగిలించు
కొనును.)

కీర్తి—(ఆనంద బాష్పములతో) ప్రియసీ!

మ. అనుకోనైతిని వెండినిచ్చుఁ గనుభా ॥ గ్యంబబ్బు నాకంచునే
ననుకోనైతిని నీసహోదరుఁడుమరా ॥ బ్యాధీశుడై యుంటఁజూ

తునటంచున్ దలపోయనైతినిమరా శ్రీ త్కూన్దుగించియూరీతి వ
త్తును నేనిచ్చటికంచునన్నయునుచే శ్రీ మోదమున్ గూర్చెగా.
భావగారు! తమకృతజ్ఞతకు నేనెట్టి ప్రత్యుపకారము పరిపవల
యునో తోచకున్నయిది?

మాధ—ప్రత్యుపకారమేరీతిని జూపింపవలయుననియూ తామూలో
చించుట? చూడుడు.

గీ. నాకుముఖ్యమంత్రిగనుండి శ్రీ నాదురాజ్య
వైభవంబులనెల్లగా శ్రీ పాడుచుండి
యండగా నుంటచేజా శ్రీ లునయ్య అదియే
ప్రత్యుపకృతిగానెఱతు శ్రీ భావచుండు

కీర్తి—శ్రీసగరమహారాజుగారి కొలువుజేయు నేనిచ్చట నెట్టులుండ
గలను చెప్పుడు!

గీ. మోసమొనరించిమమ్మల శ్రీ బాసిపోయి
శరులపంచల జేరెపా శ్రీ వాత్మకుండు
క్షత్రియకులబునందుమ శ్రీ చ్చనుకదాని
బెట్టెనంచును చీవాట్ల శ్రీ బెట్టరొక్క

మాధ—ఆర్యా నీవందులకై విచారింపవలగు. ఆతడు మనకు
గప్పముగట్టుచు మనయధికారమునకు లోబడియుండు వాడ
గుటచే నానియూమకమును దప్పక యంగీకరించితీరుచు. అం
తయగాక యీవృత్తాంతంబొక లేఖ వ్రాసి మన యమాత్యుడై
నసదానందులవారిని వానియొద్దకు బాపించెద.

కీర్తి—మీయాజకు నేనన్యధావర్తింపగలనా? అయినను నిట్లొచ్చి
న బాగుగానుండు నేమో యని తలంచెద :

గీ. స్వయముగాఁబోయి మాధవ శ్రీ వర్ణతనదా
ముఖ్యమంత్రీగ నొనరించె శ్రీ భూవిభుండు
గాన యంగీకరింతు ర శ్రీ యేనిపోయి
వత్తునని చెప్పివచ్చిన శ్రీ బాగుగాదె !

మాధ — నీయూహ యుక్తియుక్తముగానున్నది. అట్లయిన నెల్లండి
పోయి రావచ్చును.

కీర్తి — భార్యనంక దిరిగి, ప్రేయసీ! నాకొఱకై యెంతవిలపించి యే
గతి సిట్టులఁ జేరఁగలిగితివో యెఱుంగఁజాల కున్నాఁడగదా! వి
నఁదగుదునేని తల్లి ధావిధానంబగుతయు నెఱింగింపుము.

శార — ప్రాణేశ్వరా! తల్లి ధావిధానంబేమని యెఱింగింతు కావలసి
నకారణార్థంబు లవంబుచుదప్పదుగదా! ఏది యెట్టులజరిగినను
యీశ్వరమహిమమునఁ జేరుకొనవలసిన చోటునఁ జేరి కష్టంబు
నెల్ల గఁడచితిమికదా !

గీ. నన్నుహరియించి యింత వం శ్రీ తలనుబెట్టి
నాచరిత్రము నిలనొక్క శ్రీ నాటకముగ
నాడఁజేసి కుఁగిరుఁడి శ్రీ యవనిబాసి
పొయి గష్టములును దీరి శ్రీ పొయిఁగాదె.

అందుకుఁతదనుకూలముగనే ప్రాణపతీ! అటుజూడుము.

గీ. హృదయతాపంబడంచి మా శ్రీ మదికి చల్లఁ
దనముఁదోపింపవచ్చు చుం శ్రీ టినియటంచు
గగనమందుననదె శీత శ్రీ కరుడుతనదు
రాక నెఱిగించు చున్నాఁడు శ్రీ ప్రాణనాథ !

(అంత సదానందులవారు శ్రీవేళించి)

సదా — దేవా ! తమయఃజనుసారముగ సముద్రతీరమునకుఁ బోయి
చూడ మా కెందను నానగాన్పడదయ్యె. నాపకొఱకు సముద్ర

తీరము పొడుగునను చాలదూరముపోయి. చూచితిమిగాని
యెందును జాడలేదయ్యె. అంతయాశనిరాశచేసికొని మఱివ
చ్చుచుండ మఱల రేవునందు రక్తపూరితమైన యొకనావగా
న్నించి : ది.నానికీబోయి చూచితిమి. మనుష్యులజాడ లేదయ్యె.
దేవర కీవర్తమానమెఱిగింపవచ్చితిమి.

మాధ—అయ్యా! తమరుచాలశ్రమపడితిరి కాని యానావయందు
గల వరాత్ముని వధియించితెచ్చిన వీరపుగుఱుండితండే. అతడు
చ్చుని శిరంబిదిగో నాకుఁ గాన్కగా నొసంగి యున్నవాఁడు.
ఈశూరాగ్రేసరుడే యీమెను పరిణయంబైనది? తామిట
నుండి వెడలినయనంతరంబున నీశుభాంగి చరిత్రఁగూరముచుం
డ నార్యా—ఈమె యెన్యరోతెలియునా!

గీ. ఏసతీమణి కొఱకయి రి యంతదాక

నేడ్చి తమతోడనే వచి రి యించినానె

ఆసతీమణి నాచెల్లె రి లయ్యయీమె

చక్కదనముల కిక్క మా రి శారదాంబ.

సదా—(సంతోషముతో) దేవా! నేడు కడుసుదినము. సుగుణచారి
త్రులరగు నీదంపతులఁ గాంచుటచే వాజస్థమతిధన్వము. ఓ
దంపతులారా! నందనంబులు.

కీర్తి—అర్యా! తాము మాకు పరిచితులయ్యునే డిటమిమ్ము సందర్శిం
చుటచేత మేమిరువురమును ధన్యులమైతిమి.

సదా—దేవా! నాదొక విన్నపము గలదు.

గీ వార్ధకమువచ్చె సమంతి రి పదవినుండి

తగువిరామము పొందంగఁ రి దలఁచినాఁడ

నిమ్మచానీయు మంతిర ప రి దమ్మునందు

నిలిపి నాకుఁబ్రమోదంబుఁ రి గొలుపవలయు!

కీర్తి—అగ్రా : మీరుగూడ మాభావగారి పక్షమే యవలంబించితి
రా : మహాత్మా : పెద్దలవాక్యంబులు శిరసావహించుట నావి
ధ్యుక్తధర్మమేయైనను నొక్క విన్నపముగలదు.
గీ. బాలురముమేము మీరలు శ వయసునందు
బుద్ధియందున పెద్దలు శ మొదటనుండి
రాజ్యతంత్రములెఱిగిన శ పెద్దలగుట
నుండఁగానుండి గాపాడు శ చుండవలయు!

మాధ—భావా ! నేనడుగఁదలచినదియుఁ గూడ నదియే. అయ్యా?
సదానందమూర్తి ! మాయభీష్టమీడేల్పిననుజ్ఞ నెసంగ
నలయును.

కీర్తి—దేవా! రాజోత్తమా! తమకీరాజ్యప్రాప్తి యెఱులగల్గినదో బం
దుగుఁడనయ్య నాకెఱిగింపక పోతివి.

మాధ—అదంతయు నొక భారతనుంతగ్రంథముకలదు. ఇప్పుడు కది
పిన తరుగని యీచరిత్రమును భోజనానంతరమున తెలుపుకొం
దును సరియూ.

కీర్తి—చిత్తము.

రాజభటు—(బ్రవేశము) దేవా! ఎవ్వరో వీరవర్మగారట. దర్శనార్థ
ము హజారముకడనున్న వారలు.

మాధవ—సదానందమూర్తి--చారే మామేనమామలు. తామెను రేగి
తోడ్కొని రావలయును.

సదా—చిత్తము.

(వెడలి వీరవర్మతోఁ బ్రవేశము.)

మాధ—(లేచి ఎదుగుగాఁజని) మామా నమస్కృతులు.

వీర—చిరాయుష్మాభవ.

మాధ — మామా ! ఈపీఠమలంకరింపుము.

వీర — (కూర్చుండును)

మాధ — అమ్మ శారదా! భావ! కీర్తివర్మా! దేవా! సదానందమూర్తి!

వీరు మా అమ్మగారికి సోదరులు. మఱియు

ఉ. ఆగతిబిచ్చగాడనఱు శ హనుగుణంబులరాశి? శారదా?

వీరతి నేప్పుచుండి యెటు శ తేగితివో యని యేప్పుచుండనా

శాగుచుజూడఁగాఁటకు శ నచ్చినదేవు డితండె రానివో

నాగతియేనియానెగద శ నాకిటు రాజ్యపదంబునచ్చునే

తల్లిశారదా.

గీ. తిల్లితరువాతఁ దల్లియం శ తిటిమహాత్ముఁ

డితఁడు మనమేన మామ నక శ సుతుని కంటె

ప్రేమముంజూపి పోషించి శ విద్యలెల్ల

నేర్వఁజేసినవాఁడు గం శ టివాకా! చెల్లి.

వీర — నాయనా! మాధవవర్మా? ఈమెయెనా చెల్లి. నాఁడుహరియింపఁ

బడిన దీనుగుణంబులరాసియేనా! (దగ్గఱకుదీసికొని) తల్లీ! శా

రదా! పేరునకు మేనమామనుగాని నే బ్రతికియున్న నేమి ?

చచ్చిననేమి ?

గీ. కష్టదశయాదు మిమ్ముల శ గావగా న

శ క్తతనుజ పి యీనాఁడు శ సకలసుఖము

లనుభవించుటఁ గని బందు శ గుచునటంచుఁ

జెప్పుకొననోరు విప్పిన శ చెనటినమ్మ.

తండ్రి — మాధవవర్మా! అజ్ఞానురాలై మేనయత్త యొనర్చిన యప

రాధంబు క్షమించి నాయనుంగు కూతురైన పిశారదను

వివాహమాడి చూకెల్లరకు మోదముఁగూర్చవేఁడువాఁడ.

సదా.—దేవా! మేనమామలనారియాజ్ఞ యవశ్య మాచరణియము.
తాము మా కెల్లఱకుఁబ్రభువునై యంత కాలము బ్రహ్మచర్య
ముఁగుండుట మాకే విచారకరముగనున్నయది.

శార.—అన్నగారు సత్వరంబ మామగారియాజ్ఞ నొదలఁదాల్చి మా
వదినెగారిఁగోఁగూడి సుఖాబుగ కాలంబు గడుపుకొను భా
గ్యంబుగలుగఁజేయుఁడు.

కీర్తి.—బావగారు! సర్వజ్వలరగు తమకు వేఱుగ నేనుదెలుపవలసినదే
మున్నది.

మాధ.—మీరెల్లరును యీవిషయంబున నేకాభిప్రాయులగుట జన
వాక్యం కర్తవ్యమ్మను వార్యనూక్తిని మీయాజ్ఞశిరసావహిం
చుచున్నాఁడ. మనకుఁ గాలాతీతంబగుచున్నయది. ఇంక లోనికి
బోవుదుమా? సదానంద దేవా! మీరుగూడ మాతోడి పాటు
విందారగింప వేడెద.

సదా.—చిత్తము.

మాధ.—సదానందమూర్తి! మామగారు! బాలుఁడను. నూతనముగ
రాజ్యపదవి నందినవాఁడను. చిర కాలమునకు బంధుగుల నంద
త్తిని కలిసికొన్నవాఁడను. కాన తమయాశీర్వచనము ముఖ్యము
గ నాకుఁ గావలసియున్నది.

గీ. ప్రజలు నారాజ్యమున సౌఖ్య ర్ష పడుచు సర్వ
సంపదలఁగోడ యలరారి ర్ష సంతసంబు
గూర్చుగావుత నాకెట్టి ర్ష కొఱతలేక
నీస్మితంబులు సతముల ర్ష భించుఁగాత.

సదా.—తథాస్తు.

(అందఱు నిష్క్రమింతురు.)

—:సంపూర్ణము:—

శ్రీకృష్ణమన గ్రంథాలయము,
తెలఱుప్రొల్లు.

<div><div>మహిళా శాసనసభ పుస్తకాల పరిశీలనావర్తిక</div></div>	
పుస్తకం సంఖ్య	TPLA1208166
పుస్తకం పేరు	శారదావిజయము
తారీఖు	28/10/24
ముందు అచ్చు	NO
వెనుక అచ్చు	NO
మొత్తం పేజీలు	89
పెద్ద సైజు పేజీలు	NO
భాగ పేజీలు	NO
లేని పేజీలు	NO
తయారు చేసినది	ROHITH
పేజీలు విడదీసినది	ROHITH
స్కాన్ చేసినది	ROHITH
పరీక్ష చేసినది	ROHITH
పేజీలు సరిచూసినది	
బైండింగు చేసినది	
వ్యాకీంగు చేసినది	
పరిస్థితి	good